Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 150. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 8-го СЕРПНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 8, 1956. No. 150. VOL. LXIII.

ДЕМОКРАТИ ПОЧАЛИ ПІДГОТОВУ ПАРТІЙНОЇ ПЛЯТФОРМИ

РЕЗОЛЮЦІЙНИЙ КОМІТЕТ РАДИТЬ В ШИКАҐО; ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА — ГОЛОВНА ПРОБЛЕМА; ПРЕДСТАВНИКИ УКК ВНЕСУТЬ СВОЇ ПРОПОЗИЦІЇ В СПРАВІ ВИЗВОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Шикаґо, Ілл. — У понеділок 6-го серпня, на тиждень перед партійною конвенцією, що має вибрати кандидатів на президента і віце-президента країни, Резолюційний комітет Демократичної партії почав наради над проєктом плятформи, що має стати базою передвиборчої кампанії та самих виборів у листопаді цього року. Вже тепер виявляється, що головною проблемою демократичної плятформи буде справа громадянських прав і вольностей, що мала б створити поміст між суперечними у цьому відношенні поглядами південних і північних демократів. Адлей Стівенсон, найповажніший кандидат на демократичну президентську номінацію, напередодні цих нарад виявив своє переконання, що плятформа Демократичної партії повинна включати повне признання рішень Найвищого Суду проти сеґреґації, як теж вимогу повного зрівнання білого і кольорового населення в голосуванні, в транспортації, в праці і мешканнях та в публічних школах. На окрему увагу заслуговує становище нюйоркського губернатора Гарримана, який теж змагається за демократичну номінацію на кандидата на президента, та який тепер, безпосередньо перед конвенцією, злагіднив своє відношення до тієї ключевої справи громадянських вольностей. Початково Гарриман і його прихильники займали в цій справі безкомпромісове становище і були голоси, що вони створять окрему групу — „бльок Гарримана", яка безкомпромісово обстоюватиме повне зрівняння громадянських прав, що з черги могло б загрожувати поділом Демократичної партії. Тепер Гарриман і його прихильники злагіднили це своє становище та дали виразно до зрозуміння, що вони не думають жертвувати для цієї справи єдністю партії. Як відомо, південні демократи мають свої традиційні застереження до актуальних проблем громадянських прав і загально вважається, що плятформа буде в цих справах компромісова. Резолюційний Комітет, що його очолює відомий теж із своїх виступів на українських імпрезах, зокрема на останній конвенції УНСоюзу у Вашинґтоні конґресмен Джан МекКормик з Массачусеттс, має приготовити проєкт плятформи, що з черги має бути ухвалений конвенцією. Перші наради Резолюційного Комітету конґресмен МекКормик відкрив виступом проти теперішньої республіканської адміністрації президента Айзенгавера, закидаючи їй слабість і уґодівство в закордонній політиці та недодержання обіцянок у внутрішній. У своїй плятформі в закордонно-політичних справах демократи плянують видвигнути такі постуляти, як дальшу розбудову збройних сил і припинення дефетистичних поглядів, що країна не може собі на це позволити; висилку зброї до Ізраїля, щоб в той спосіб „привернути баланс", захитаний перевагою арабських країн, що симпатизують з большевиками; лібералізацію іміґраційних законів тощо. В Шикаґо під час цих нарад Резолюційного комітету Демократичної партії перебуває окрема делеґація Українського Конґресового Комітету, яка намагатиметься передати до проєкту демократичної плятформи деякі свої пропозиції, зокрема щодо американської політики відносно визвольних змагань поневолених народів. Інша делеґація виїде до Сан Франсіско, щоб зголосити свої пропозиції до плятформи Республіканської партії.

Стівенсон і Гарриман в кінцевих змаганнях за демократичну номінацію

Шикаґо, Ілл. — Стівенсон і Гарриман, два найповажніші кандидати на демократичну номінацію на кандидатів на президента країни, ведуть останні ще змагання, щоб здобути цю номінацію на конвенції Демократичної партії, що відбудеться тут в наступному тижні. Приятелі Стівенсона викалькулювали тепер, що цей кандидат вже в першому голосуванні дістане 696 голосів, себто на 10 голосів понад ту більшість, яка потрібна для перемоги. Прихильники Гарримана оспорюють цей рахунок та самі обрахували, що Гарриман в першому голосуванні матиме щонайменше 342 голоси, до яких — вони вважають — долучаться в дальших голосуваннях ті делеґати, які початково голосуватимуть за стейтових „вибраних синів". Багато говориться теж про вибір кандидатів на віцепрезидента. Між цими кандидатами називається такі відомі імена, як сенатори Джан Кеннеді, Гюберт Морфі, Істес Кіфовер, що зрезиґнував в користь Стівенсона з кандидатури на президента, губернатор Теннесі Френк Клемент, посадник Ню Йорку Роберт Ваґнер та інші.

В АМЕРИЦІ

● **Сержант МекКіон**, засуджений на деґрадацію і на дев'ять місяців тяжких робіт, висловив своє впевнення, що секретар фльоти після перегляду його справи дозволить йому залишитися у війську.

● **Поліція розшукує** невідому особу, яка в п'ятницю минулого тижня залишила „домашнього виробу" бомбу в одній із телефонічних будок в Джерзі Ситі.

● **Лєонард В. Голл**, голова республіканського крайового комітету, перебуваючи в Сан Франсіско, заявив, що Айзенгавер і Ніксон здобудуть в цьому році багато більшу перемогу, як мали її в 1952 році. Голл висловив теж впевнення, що Республіканська партія здобуде більшість у Конґресі.

● **Шість комуністичних діячів**, засуджених недавно за підривну антиамериканську діяльність, опублікували відповідь на лист групи релігійних діячів, в якому останні вимагали, щоб комуністичні діячі усвідомили собі все зло комуністичної системи. Засуджені комуністичні провідники визнали вину за собою в тому, що вони не засуджували нелеґальних актів Сталіна, але водночас висловили свою непогодженість з твердженням авторів листа, що комунізму не можна погодити з політичною свободою і що в Совєтському Союзі неможливо встановити справжню демократію. Наприкінці свого листа засуджені комуністи заатакували американську владу за... обмежування громадянських вольностей.

● **В сімох церквах** у нюйоркському середмісті невідомі спричинники підклали вогонь, намагаючись спричинити пожежу. В кожній із церков запалено вогонь з допомогою свічок і паперу.

● **Президент комітету** „Вільна Европа" ген. Вілліс Д. Ґрітенберґер уступив із свого становища і на його місце обрано Вітні Г. Шепардсона.

● **Джеймс Г. Дофф**, республіканський сенатор з Пенсилвенії заявив, що американське летунство сьогодні таке могутнє, що будь-яка спроба заатакувати З'єдинені Держави Америки буде самогубством для Совєтського Союзу.

НОВА СОВЄТСЬКА СТАТИСТИКА ПОТВЕРДЖУЄ ЗМЕНШЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Центральний Статистичний Відділ при Раді міністрів ССCР видав недавно п. н. „Народне господарство Совєтського Союзу" 262-сторінкову збірку статистичних даних з різних галузей економіки, що охоплюють роки від 1940 до 1956. Це є перший за останніх 25 років такого роду статистичний збірник. І так, про кількість населення з цієї збірки довідуємось, що в 1940 році в СССР мешкало 191.7 млн. (60.6 по містах і 131.1 по селах), а в 1955 р. мешкає вже 200.2 (відповідно — 87.0 і 113.2). По республіках населення поділяється так: Росія — 107.9 в 1940 р. і 112.6 в 1955., Україна — 41.0 і 40.6, Білорусь — 9.2 і 8.0, Узбекістан — 6.3 і 7.3, Казахстан — 6.2 і 8.5, Грузія — 3.6 і 4.0, Азербайджан — 3.2 і 3.4, Литва — 2.9 і 2.7, Молдавія — 2.5 і 2.7, Латвія — 1.9 і 2.0. Киргизія — 1.5 і 1.9, Таджикістан — 1.5 і 1.8, Вірменія — 1.3 і 1.6, Туркменістан — 1.2 і 1.4, Естонія — 1.0 і 1.1, Карелофінська республіка — 0.5 і 0.6. В 1956 р. населення по найбільших містах СССР розподілялося так (в тис.): Москва — 4.839, Ленінґрад — 2.814, Київ — 991, Баку — 901, Харків — 877, Ташкент — 778, Тбілісі — 635, Сталіно — 625, Одеса — 607, Дніпропетровське — 576, Рига — 565, Ростів — 552. З поданих вище цифер видно, що в усіх шістнадцяти т. зв. совєтських республіках людність за час від 1940-го до 1956 року не тільки не зросла, але значно зменшилась тільки в Україні (з 41.0 до 40.6), Білорусі (з 9.2 до 8.0) і Литві (з 2.9 до 2.7). Офіціяльні совєтські вияснення подають це як наслідки останньої війни, яка відбувалася переважно на територіях цих країн, замовчуючи повоєнні депортації населення на Сибір, збільшену смертність від голоду в 1946 році і втрати населення внаслідок фізичного винищування його совєтською владою в тих роках.

Кол. президент Гувер кінчає 82 роки життя

Сан Франсіско. — Колишній президент ЗДА Герберт Гувер кінчає в п'ятницю цього тижня 82 роки життя. Не цілих два тижні пізніше він задумує виступити із промовою на конвенції республіканської партії, що відбудеться в Сан Франсіско 20 серпня ц. р. З такою ж промовою Гувер виступав в 1952 році, висловлюючи тоді з одного боку сумнів, чи пощастить йому дожити до другої конвенції і ще раз промовляти до республіканців, а з другого боку бажання продовжувати боротьбу за ті принципи, які зробили З'єдинені Держави Америки найкращим дарунком Бога для свободи людей. Не зважаючи на свої літа, Герберт Гувер далі не тільки цікавиться живо всіма політичними справами, але й бере активну участь в громадському житті, віддаючи майже ввесь свій час діяльності в громадянському комітеті і в комісії для успрвавнення праці федеральних урядів. Крім того працює він над другою книжкою своїх спогадів.

Найбільша американська сталеварна корпорація підвищує ціну сталі на 8.50 дол., за тонну

Питсбурґ. — Найбільший американський продуцент сталі „Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен" підвищила внаслідок страйку сталеварних робітників ціну сталі на 8.50 долярів за одну тонну. За її прикладом підуть теж інші сталеварні компанії. Після полагоди страйку сталеварних робітників і підписання трьохрічного контракту між керівництвом окремих компаній і спілкою Сталеварні Робітники Америки сталеварна індустрія поволі вертається до нормальної праці і майже всі робітники працюють знову по фабриках над відновленням продукції. Підвищуючи ціну сталі, хоч і в не такому розмірі, як сподівалися господарські кола, Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен виправдує це підвищення безупинним зростом коштів продукції, зокрема збільшенням заробітних платень для сталеварних робітників. Згідно з новим контрактом, платні робітників у сталеварній індустрії мають бути підвищені на протязі найближчих трьох років на 45 до 55 центів за годину. Робітники одержали підвишку у висоті 20 центів на годину і дальші підвищення почнуться з липнем 1957 року і з липнем 1958 року. Провід спілки сталеварних робітників ще не зайняв становища до проголошеної вище згаданою корпорацією цін сталі, але її президент Дейвід Дж. Мек Доналд висловився проти цього підвищення, як зависокого і неспівмірного із підвищенням заробітної платні, що його добилися своїм страйком сталеварні робітники. — Підвищення цін сталі вплине дуже видатно на зріст цін різних індустрійних виробів, зокрема ціни автомобілів.

Передбачають закінчення страйку робітників алюмінійової індустрії

Ню Йорк. — Як подають з поінформованих кіл, вже в найближчому часі можна очікувати закінчення страйку робітників алюмінійової індустрії, що почався минулого тижня і триває вже восьмий день. В переговорах з двома найбільшими алюмінійовими компаніями АЛКОА (Алумінум Компані оф Амеріка) і Рейнолдс Метал Корпорейшен — робітників цих компаній репрезентує спілка сталеварних робітників Америки. В АЛКОА працює 18,000 робітників і в корпорації Рейнолдса 10.500. Переговори підбуваються за спонукою голови федеральної перемирної комісії Джозефа Фіннеґена. Алюмінійові робітники домагаються такого ж самого трьохрічного контракту і такої самої підвишки платні і покращання забезпечення праці, як їх добилися робітники сталеварної індустрії. Страйк робітників у двох вищезгаданих компаніях зменшив майже на половину продукцію олюмінію в З'єдинених Державах Америки.

Повені в Пенсилвенії й Огайо спричинили знову великі шкоди

Питсбурґ, Па. — Повені, що прийшли після зливних дощів в останніх днях минулого тижня і в понеділок цього тижня, спричинили в південно - західніх областях Пенсилвенії великі шкоди. Матеріяльні шкоди обраховують на багато мільйонів долярів. Скількість людей, які згинули внаслідок повені, встановлюють покищо на 15 осіб. Багато людей пропало безвісти і за ними йдуть розшуки. В деяких місцевостях припинено автомобільний рух з огляду на зруйнування мостів і пошкодження шляхів. В самому Питсбурґу великих шкід не було. Були повені теж в стейті Огайо.

Жуков легковажить атомову зброю в найближчій війні

Москва. — Совєтський військовий міністер маршал Георгій Жуков відповів листом з 4 серпня ц. р. на предложених йому на письмі 7 липня ц. р. шість запитів військового референта в „НЙТаймсі" Гансона Болдвіна, під час перебування в Москві разом із шефом американського летунства ген. Твайнінґом. Жуков, який врештою використав нагоду для поведення звичайної большевицької „миролюбної" та антиамериканської пропаґанди з розмежовуванням „працюючого народу" в Америці від американських „ворожих Совєтам кіл", — відповів точка за точкою. Найістотніше в отій відповіді є твердження Жукова, що поруч із атомовою зброєю треба буде мати для вирішення майбутньої війни великої піхотної армії та величезної скількости всякої іншої зброї, бо „летунство й атомова зброя самі не зможуть здобути вирішення". Жуков заперечив, наче б остання редукція совєтських збройних сил прийшла наслідком перекинення ваги на летунство й атомову стратеґію, зате признав, що вплинули на ту редукцію економічні причини, а саме потреба робочих рук в промислі. Водночас Жуков рішуче спротивився колишній пропозиції през. Айзенгавера про заведення летунської інспекції в ЗДА й ССCР, бо, мовляв, така інспекція пожвавила б фотографування військових об'єктів для шпигунських цілей і воно тільки збільшило б взаємне недовір'я. Поза тим, як сказано, Жуков велику частину своєї відповіді присвятив большевицькій пропаґанді „миру".

Комуністичний Китай запрошує 15 американських журналістів

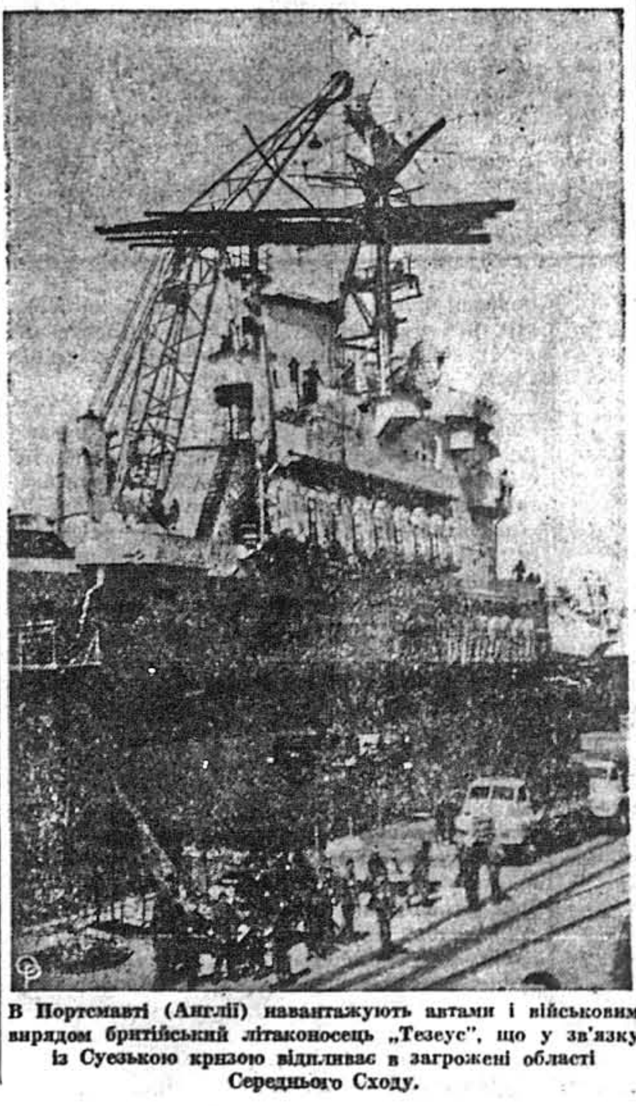
Гонґ Конґ. — 15 — а за твердженням московського ТАСС-а 18 — чільних американських журналістів дістали особисте повідомлення від комуно-китайського уряду, що вони можуть дістати в комуно-китайському посольстві в Москві або в кордонному пункті між Гонґ Конґом та ком. Китаєм — візу на відвідання ком. Китаю в часі від кінця серпня до кінця вересня ц. р. Ці американські журналісти працюють в різних американських часописах, журналах, аґенціях чи радіо- і телевізійних компаніях. Впродовж останніх семи років американські журналісти мали заборонений вступ до комуністичного Китаю. Теперішнє запрошення їх має, мабуть, на цілі показати їм головно комуно-китайський „парлямент", який сходиться на сесію у Пейпінґу в половині вересня ц. р. Однак невідомо, чи американські журналісти приймуть запрошення, бо Державний Департамент ставиться вороже до всяких американських відвідин в ком. Китаї, поки там сидять ще у в'язницях американські громадяни. Для подорожі до комуністичних країн, з якими ЗДА не мають дипломатичних взаємин, треба окремого дозволу. Проте не є виключене, що деякі часописи чи пресові аґенції скористають з нагоди дістати безпосередні репортажі з ком. Китаю, рахуючи, що Державний Департамент не потягне їх за це до відповідальности.

Большевики розстріляли сина Івана Франка — Петра

Торонто. — Торонтський часопис „Гомін України" в числі за 4 серпня ц. р. подав таку вістку, яка б підтверджувала вперту мовчанку совєтської преси про долю й місце перебування інж. Петра Франка, сина Івана Франка: „Редакція „Гомону України" отримала окружною дорогою зовсім точні і провірені відомості про вбивство большевиками сина Івана Франка, Петра. Наші припущення щодо долі Петра Франка, інженера хемії, одного із засновників українського Пласту, летуна УГА, гімназійного вчителя в Коломиї і у Львові, не тільки справдилися, але знайшли авторитетне потвердження.

Петра Франка розстріляли большевики вже як депутата до Верховної Ради СССР. В ювілейному році святкувань пам'яті Івана Франка — червона Москва піднесла „подарунок" великому Каменяреві у формі голови його сина."

ВІЙСЬКОВІ ТРАНСПОРТИ НА СЕРЕДНІЙ СХІД

В Портсмавті (Англії) навантажують автами і військовим вирядом британський літаконосець „Тезеус", що у зв'язку із Суезькою кризою відпливає в загрожені області Середнього Сходу.

ПРЕЗИДЕНТ І ДОЛЛЕС КОНФЕРУВАЛИ НАД СПРАВОЮ СУЕЗУ

МЕТУШЛИВА ДИПЛОМАТИЧНА АКЦІЯ ВСІХ ЗАІНТЕРЕСОВАНИХ ДЕРЖАВ. — ВСЕ ЩЕ НЕМА ВІДПОВІДІ ВІД ЄГИПТУ, СССР І ІНДІЇ У СПРАВІ УЧАСТИ В ЛОНДОНСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

Вашинґтон. — През. Айзенгавер і державний секретар Дж. Ф. Доллес конферували в понеділок 6 серпня 40 хвилин над справою міжнародного конфлікту про Суезький канал. Про цю нараду Президента і Доллеса не появився ніякий офіційний комунікат і державний секретар відмовився від будь-яких пояснень, заявивши тільки, що мова була „про різні справи включно з Суезьким каналом". У тому самому дні цілий ряд амбасадорів різних держав у Вашинґтоні зголосились до державного секретаря чи його заступників задля інформацій у справі Суезу. Англійський амбасадор Мейкінс, амбасадори Савді Арабії, Японії, Ливану і Індії, навіть шарже д'афер Тунізії — з'явились у державного секретаря або, за його відсутністю, у його заступника Роберта Морфі, асистента секретаря близько-східніх справ Джорджа Аллена, й діючого асистента секретаря для европейських справ Елбрика. — Всі ці високі урядовці державного департаменту, як і сам державний секретар, підкреслювали поміркуване становище, що його ЗДА займають в конфлікті за Суез. Американські чинники рішуче спростували, наче б маневри шостої американської Фльоти на Середземному морі стояли у зв'язку з військовими приготуваннями Англії і Франції: ті маневри були заповіджені вже чотири місяці тому. Взагалі Суезька криза викликала метушливу акцію дипломатів різних держав у широкому світі. Вони вияснюють ситуацію та з'ясовують становище окремих держав до самого принципу націоналізації Єгиптом Компанії Суезького Каналу та до участи в Лондонській конференції 24 держав у цій справі.

Ані СССР, ані Єгипет ані Індія не дали ще відповіді на запрошення Англією на ту конференцію. Єгипетський президент Нассер вже четвертий раз довго конферував із совєтським амбасадором Кісельовим в Каїро. За звідомленням з Каїро, Нассер намагається створити блок держав — комуністичних і азійських та африканських, які підтримували б його. За твердженням американської преси, дійсно більшість азійських держав, навіть ті, які мають союз з ЗДА чи Англією, як ось Філіппіни, Пакістан і Ірак, ставляться опозиційно до англо-французьких погроз про окупацію Суезького обширу, вбачаючи в такій концепції відродження давнього колоніялізму. Сам Єгипет офіційно оскаржив Англію і Францію в замірі „аґресії" супроти Єгипту. Він натаврував в окремому урядовому комунікаті скликання до Лондону конференції 24 держав у справі Суезу, замість передати ту справу на розгляд Об'єднаних Націй. Мобілізування фльоти і війська Англії і Франції проти Єгипту — каже єгипетський комунікат — суперечить чартерові Об'єднаних Націй, за яким ніяка воєнна акція членів ОН не може вестись без згоди на неї збоку Ради Безпеки, та загрожує теперішньому мирові. Саму заплановану Лондонську конференцію єгипетський уряд називає виявом англійської „аґресії", бо та конференція, мовляв, плянує поменшення єгипетської суверенности. Таке становище єгипетського уряду вказувало б, що він відмовиться від участи в Лондонській конференції, проте речник уряду заявив, що Єгипет має час відповісти до „15 серпня, 12 години ночі". Тим часом уже 12 держав, себто половина, дала свою згоду на свою участь в конференції.

Сенсаційно звучить вістка, що Совєтський Союз звернувся до Єгипту і ряду інших арабських держав з заявою, що совєтська воєнна фльота бажає „скласти візиту" в портах тих держав — якраз напередодні Лондонської конференції. Нема ще вістки про відповідь Єгипту.

Голляндія не може скласти нового уряду

Ґааґа. — Голляндська королева запросила на нараду проф. Пітера Ліфтінка, голляндського економіста, який живе постійно в Америці і є дорадником Міждержавного Банку для розбудови і розвитку, щоб обміркувати з ним можливості створення нового уряду. Уряд соціялістичного лідера Вільяма Дреєса подався після виборів 13 червня ц. р. до димісії, але від того часу не можна було скласти нового уряду, бо розлетілась 4-партійна урядова коаліція, до якої належали дві майже рівні в парляменті партії: соціялістична і католицька. Перша з них здобула в тих виборах 34 послів, остання — 33. Ліфтінґ був міністром фінансів в чотирьох післявоєнних урядах Голляндії, 1945-52, і користується великою повагою в політичних і господарських колах. Королева сподівається розв'язати при його допомозі затяжну кризу.

В СВІТІ

● **1,000 японських селян** у віці 25-35 років виїдуть в найближчому часі до Каліфорнії за трирічним контрактом, що ґарантує кожному з них за працю на американських фармах по 200 дол. місячно. За підрахунком японців, кожний з них зможе заощадити з тієї платні впродовж трьох років 3,000 дол., що дорівнює в японській валюті 1,080,000 єн.

● **Євгеній Кісельов**, совєтський амбасадор в Єгипті, мав виїхати 5 ц. м. до Москви, щоб підготовити зустріч єгипетського диктатора Гамаля Абдель Нассера. Однак він відкликав цю подорож і залишився в Єгипті. У зв'язку з гострою міжнародною кризою, яку Нассер викликав, послухавши поради Кісельова щодо націоналізації Компанії Суезького Каналу, Нассер не поїде тепер до Москви.

● **Голляндські** політичні й військові кола цілком поділяють острах західньо-німецького канцлера Аденауера щодо плянованого зменшення американських військ, стаціонованих в Европі. Голляндці не вірять, щоб, на випадок совєтської аґресії проти Західньої Европи, можна було зупинити московський наступ атомовою зброєю, бо це, мовляв, було б сполучене з величезними втратами західніх народів. Отож і Канал ля Манш можна оборонити тільки „звичайною" армією, так само, як окупацію Суезького каналу можна перевести лише фльотою та висадною і парашутною операціями.

● **Підпільна революційна** організація кипрських греків розкинула летючки, в яких погрожує знищенням 75-річного англійського емерита Джана Кремера, що його члени цієї організації схопили в минулу середу, коли він вийшов з свого дому на передмісті Нікозії. Кипрські підпільники зажадали помилування 3-ох засуджених на смерть підпільників за звільнення Кремера. Вони вважають, що Кремер працював в англійській розвідці.

● **Французькі** військові чинники в Альжирі рішили надалі не оприлюднювати людських втрат у війні проти арабських партизанів. Щоденне проголошування кількости убитих арабів без подавання французьких втрат викликало враження перманентної різні, а оприлюднювання французьких втрат справляло препогане враження у Франції, де ця війна дуже непопулярна.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПРАВА НЕ ТІЛЬКИ В СУЕЗІ

Міжнародна криза, яку викликало рішення єгипетського уряду, очолюваного малим диктатором Нассером, націоналізувати і перебрати під виключну єгипетську контролю Суезький канал, має всі познаки тих історичних подій, які попереджали великі рішення. Справа бо далеко не в самому Суезі і не в самому Єгипті, навіть не в самому комплексі Близького Сходу, хоч який він великий сам по собі. Криза, яка виникла у зв'язку з Суезом, є кризою сьогоднішнього світу, або радше історичною кризою на фоні теперішнього світу і теперішньої політики.

Серед безлічі всіляких більше чи менше вдало обґрунтованих коментарів та заяв у справі, зв'язаній з розвитком Суезької кризи, на окрему увагу заслуговують два голоси, які намагаються дати ширшу й глибшу аналізу тому розвиткові, його проявам та його виглядам і можливостям. Це — редакційна стаття „Головні струмені", вміщена в „Н.Й. Таймсі" з 5-го серпня, і довший коментар „Московська гра в Єгипті", написаний відомим знавцем близькосхідніх справ Волтером Лакером і надрукований в журналі „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" у виданні на 10 ц. м. Обидва коментарі мають багато спільного і їх можна разом розглядати.

Н. Й. Таймс" добачає в теперішній кризі в Суезі тільки один із симптомів тієї великої і всеобіймаючої революції, яку переходить тепер світ і яку коротко можна б схарактеризувати поняттям націоналізму, як нового вислову політичної і соціяльної самосвідомости одиниць і народів, що їм ще дві ґенерації тому ці поняття були цілком чужі і несвідомі. Людина змінює своє відношення до оточення під національним і соціяльним кутами та аспектами. В одних випадках вона змінює його вільно, а в інших приходить до таких змін під примусом, але зміни довершуються. І це є перший струмінь. Другий струмінь — це неперебірливі в засобах намагання переводити або впливати всіляко на переведення тих змін людини до оточення по лінії накиненої догмами марксизму. Для того створено всесвітню змову з центром у Москві. Але найдивніше в цьому є те, що саме ці змовники залюбки використовують для своїх цілей саме той же націоналізм, заперечення і знищення якого є головною метою їхньої змови. Ця тактика для них дуже вигідна, бо розбурхані національні пристрасті становлять пригожий серпанок для прикриття комуністичної загрози. Большевицькі змовники намагаються використати націоналізм для знищення націоналізму, подібно як використовують, наприклад, вільні системи та їх вільні парляменти для їх знищення. Всі ці та подібні справи й речі треба мати на увазі в зустрічі з теперішніми кризами, включно з кризою в Суезі, і підходити до них та розв'язувати їх в найширшому аспекті.

З іншого боку, але приблизно по тій самій лінії підходить до Суезької кризи і згадуваний автор статті „Московська гра в Єгипті", Волтер Лакер, в „Ю. С. Нюз". Справу Суезу він розглядає і оцінює як новий прояв московського імперіялізму та історичних зазіхань Москви на Орієнт. І на це він дає безліч відомих доказів з політики колись білої, а тепер червоної Москви. Він тільки дивується, що кризу в Суезі використовує Москва щойно тепер, а не бодай кілька років тому, вважаючи це за доказ, що до тієї орієнтальної справи підходить червона Москва дуже дбайливо, на найширшу скалю і на довшу мету. Автор доказує, що теперішня гра в Єгипті є логічним наслідком цілого ряду подій та московських інтриґ, які мали місце досі. Подіями і фактами він доказує, що ця криза була довго і дбайливо підготовлювана. З наведених у статті доказів можна зробити такий висновок: опанування Орієнту є для сьогоднішньої Москви, як було й для царської, одною з головних цілей на шляху до підкорення світу. Єгипет і Суез прийшли тепер на чергу тому, що саме там Москва добачає найбільш пригожі обставини, як їх кілька років добачала, напр., в Ірані.

Виникає тепер така сама проблема, яка існувала під час совєтської блькоади Берліну чи комуністичного нападу на Корею: має бути Суез і Єгипет причиною і пляцдармом остаточної розправи між двома світами, чи є тільки черговим маневром і черговим „пробним бальоном"? Автор радше схиляється до цієї другої можливости, вважаючи, що пригожі для неї обставини в Єгипті використовує Москва як один із багатьох подібних засобів світової змови. Єгипет і Суез не мусять розпалити нової світової завірюхи, але вони вже самі по собі, як одне із багатьох міжнародних вогнищ, є корисні і потрібні для Москви в її плянуванні на довшу мету і змаганні до остаточної мети: завоювання світу.

Очевидно, що в обидвох коментарях і в обидвох підходах до теперішньої кризи в Суезі виявляється суть тієї справи, що є далеко не в самому тільки Суезі. А ці коментарі заслуговують на увагу, бо вони є доказом, що західній світ правильно оцінює ситуацію, що з черги є передумовою і дає гарантію її правильної розв'язки.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

ПОЖНИВ'Я КОНҐРЕСУ

О годині 11.59 ночі, в п'ятницю 27-го липня 1956 року, в Сенаті ЗДА забрав голос сенатор Бендер, республіканець з Огайо, в справі „цивільних прав". За пів хвилини він був у словесній перепалці з сен. Джансоном, демократом з Тексасу, а за цілу хвилину віце-президент Ніксон перервав йому: „Дванадцята година, надійшла північ. Тому, за однозгідною постановою Палати Репрезентантів, ч. 277, Сенат розходиться „sine die" — без дати".

І так цілий 84-ий Конґрес розійшовся „без дати" — тобто назавжди. Роз'їхались конґресмени, але за ними, як луна, пішла оцінка їхньої праці.

З Конґресового Денника можна обчислити, що обидві Палати 84-го Конґресу працювали так:

У першій Сесії (5 січня до 2 серпня 1955) Сенат радив 105 днів, разом 599 годин і 41 хвилину, Палата Репрезентантів — 112 днів, разом 471 годину і 19 хвилин. У другій Сесії (3 січня до 27 липня 1956) Сенат радив 119 днів, — 801 годину і 42 хвилини, Палата Репрезентантів відбула 118 днів, — 465 годин і 57 хвилин. Разом Сенат відбув 224 дні нарад, тобто 1326 год. і 23 хв., а Палата Репрезентантів — 230 днів, тобто 937 год. 16 хв.

За дволітній період діяльности цього Конґресу внесено 18.938 законопроєктів (публічних і приватних), але протягом цього часу всього лише 851 публічних і 829 приватних законопроєктів пройшло цілу дорогу аж до підписання їх Президентом — стало законами. Вже після закриття Президент підписав і ще може підписати ряд прийнятих законів.

Очевидно, дні й години говорять тільки про пленарні засідання, а мовчать про незчисленні години праці всякого роду комісій і іншої діяльности. І не забуваймо, який довгий шлях закону від знесення, через комісії, переслухання, дискусії в обох палатах, узгіднювання різниць і т. д. Тому, здається мені, що, спираючись на цифрах, слід признати, що рекорд 84-го Конґресу доволі імпозантний. Але, очевидно, не цифри важливі. Коли сенатський провідник більшости Джансон заявив, що це був важко працюючий Конґрес і успіх його великий, то, розуміється, не самі цифри мав він на думці, а також якість роботи. Навіть його опонент, провідник меншости Новленд признав, що рекорд цього Конґресу був „доволі добрий", але був би кращий, якби Конґрес працював під контролею республіканців, бо була б краща кооперація з Президентом. З різних заяв у самому Конґресі може найпізкіше сказав конґресмен Міллер з Небраски в особливій заяві про балянс цього Конґресу: 84-ий Конґрес визначився в двох напрямках, і в обох непохвально: був найбільш обструктивним Конґресом в новітній історії і був найбільш політичним в його, Міллера, пам'яті (він 14 років у Конґресі). З цього можна негайно пізнати, що цей конґресмен - республіканець: бо закид, що Конґрес з демократичною більшістю не кооперував з Президентом, це один з головних арґументів у виборчій кампанії.

Як же справді ця кооперація виглядала в числах? Президент переслав був Конґресові 224 пропозиції; з цього Конґрес прийняв усього 103 пропозиції. Але він відкинув прямо тільки 38, а решта або застрягла в комісіях, або не дочекалася акції взагалі. Три невдачі торкнули Президента найбільше: незгідність у фармерській політиці, зменшення жаданої квоти на закордонну допомогу та відкладення програми цивільних прав.

Публіка, що 6-го листопада піде на вибори, очевидно не буде спиратись на тому, що про свої успіхи говорять самі конґресмени. Вона оцінить передусім рекорд прийнятих і відкинених законів, як реальний балянс 84-го Конґресу, з різних аспектів зацікавлення. Пригадаймо собі яскравіші потягнення Конґресу.

В домашніх справах Конґрес підніс мінімум платні за годину з 75 центів на один долар; він признав багато мільйонів на будову гайвеїв; але він „убив" у Сенаті проєкт цивільних прав, як дальший крок урівноправнення муринів.

В закордонних справах — продовжено програму закордонної допомоги, але признано, за обидві сесії, 6,500.000.000 долярів, на майже 744 мільйони менше, як просив Президент; відкинено також дальше військову допомогу Юґославії за її нові залицяння до СССР; підтверджено опінію, що червоний Китай не слід приймати до ОН.

На національну оборону Конґрес призначив 66,500.000.000 долярів: це була єдина позиція, в якій признано більше як просив Президент.

В суспільній ділянці загальним успіхом Конґресу було прийняття поправки до закону про суспільне забезпечення, м. ін. із зниженням вимаганого віку для жінок до 62 років, а інвалідам до 50 років. Але по неґативній стороні те, що Палата відкинула проєкт, уже прийнятий Сенатом, про більйонову допомогу на фінансування будови шкіл.

В ділянці внутрішньої державної адміністрації слід відзначити підвищення платні державним службовцям: але ця підвишка була не така, якої хотів Конґрес (і урядовці), бо Президент поклав вето на перше рішення, щоб збільшити платні на десять відсотків. Тут цікаво теж, що Палата знову відкинула проєкт прийняти Гаваї та Алясniку в ряд стейтів ЗДА.

Майже в останній хвилині Конґрес старався провести ліберальні зміни іміґраційного закону з 1952 року, щоб, як сказав сен. Воткінс, „бодай щось зробити, щоб допомогти людським істотам". Сенат прийняв проєкт, але Палата, в сильно розполітикованій атмосфері, відкинула його. Здається, сталася тут кривда цим „людським істотам", і розчаровує ще те, що на всіх 13 точок були тільки дві явно незгідні. Якби цей закон перейшов, він вперше проломив би засаду квот, спертих на державному походженні іміґрантів. Він дозволив би зужити невикористану квоту (напр., англійську, ірляндську чи німецьку) для еміґрантів з інших країн, як ось із Східньої чи Південної Европи; він врятував би невикористану квоту 40.000 з Рефюджі Реліф Акту, який кінчиться 31 грудня 1956 р.; він підвищив би квоту для воєнних сиріт з чотирьох до дев'яти тисяч, дозволив би 1.200 хворим на туберкульозу приїхати в цю країну під лікарським доглядом, що було б справжнім добродійством особливо для розбитих родин; він допустив би людей з дрібними провинами на совісті і здержав би депортацію тих, які неправдиво подали свою країну походження, щоб рятуватись від большевиків. Конґресмен Волтер, співавтор старого закону МекКаррен-Волтер Ект, вів головну кампанію проти змін, і мав успіх — на жаль.

Ще були проблеми фармерські, використання натуральних ресурсів і т. п., голосні, коли були на „флорі" Конґресу, навіть з сенсаційним забарвленням намаганого підкупства. І вони пригадаються в тягу виборчої кампанії.

Крім загального балянсу Конґресу, як інституції, чи пак „пляцдарму" обох партій, кожний конґресмен хвалитиметься своїм „вотінґ рекорд", тобто як він голосував в кожній справі і взагалі своєю діяльністю. Один з них, Міллер з Небраски, продиктував свій особистий балянс до Конґресового Денника. Цей балянс цікавий як взір діяльности успішного конґресмена. Щоб бути завжди в контакті з виборцями та пригадувати про себе, мр. Міллер подавав тижневі звідомлення до 90 часописів у Небрасці, до 14 радіовисилень своєї округи та до багатьох приватних осіб; він мав щотижневі радіопрограми на всіх радіовисильнях своєї округи п. н. „Що нового в столиці?"; він накрутив цілий ряд фільмів для телевізійних стацій, які сягають до його виборчої округи; він відвідав усі 38 повітів своєї округи і побував у близько ста містах на господарських виставках, церковних сходинах, в клюбах і т. д.; в усіх 38 повітових судах відбув „ґоверимент клінік", дискусійні збори для пізнання проблем виборців. Чи дивниця, що його вибирають уже 14 років до Конґресу? Я певний, що він тепер уже „в терені" веде кампанію за свій вибір.

До листопада американська громада слухатиме хвальбу себе, критику других, лицитацію обіцянок. Чутиме це все від президентських кандидатів, від партій і від окремих конґресових кандидатів. І в цьому театрі кампаній в найвищому стилі американського „шов бизнесу" і комерційної реклями ця публіка схоче шукати своєї оцінки. Я думаю, що балянс минулого Конґресу допоможе їй в тому чимало.

НЕРУ ПОЧУВ В ЕВРОПІ БАГАТО ПРАВДИ

Останні вістки з столиці Індії, Ню Делі, кажуть, що прем'єр Пандіт Джавагарлал Неру заперечив, начебто єгипетський президент-диктатор Гамаль Абдель Нассер, з яким він бачився минулого місяця, будь-що згадував йому про плян націоналізації Компанії Суезького Каналу. У тому єгипетському акті Неру добачив доказ дальшого упадку впливів і престижу Англії на азійсько-африканському Близькому Сході, але водночас він, Неру — пишуть часописи — мабуть, радо прийнявся б за посередницьку ролю між Англією і Єгиптом. Це становище Неру в останній міжнародній кризі з приводу Суезу характеристичне для світогляду і практичної політики цього діяча, що сам назвав свою політику труднім для українського перекладу словом „нон-елайнмент" — „невирівняння". Це такий „невтралізм", який не має ясно визначеної позитивної програми в міжнародній політиці і тому не є ані послідовний, ані конструктивний. Через те й існує в міжнародному світі різниця між великим авторитетом, що ним втішається особа 67-річного прем'єра і духового провідника найбільшої — після Китаю — країни Азії з кругло 360 мільйонами населення, невтомного й переможного борця за її державну незалежність (він провів 14 років в англійських в'язницях), — та дуже малою повагою, що нею втішається його неясна, зиґзаґувата й непереконлива політика „невирівняння". І тому й у широкому світі нема — бодай досі — найменшого позитивного відгуку на прозорі натяки англомовної преси в Індії про можливість нової індійської посередницької ролі.

Особливо в Америці дуже висока пошана, ба навіть поців для Неру впали, коли Індія не тільки відмовилась взяти активну участь в обороні Південної Кореї проти наїзду комуністів, але потім, ставши головою в Перемирній Комісії, зайняла виразне прокомуністичне становище в справі 22.500 антикомуністичних полонених, які відмовились були вернутись до Північної Кореї чи Китаю. Візити Чу Ен-лая до Ню Делі і Неру до Пейпінґу та проголошення індійсько-комуно-китайського „співіснування" на основі „5-х принципів"; дозволення Хрущову на розперезану публічну демагогію в цілому ряді індійських міст проти західньої демократії під покришкою кампанії проти „колоніялізму"; постійне адвокатування справі допущення комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй; гостра кампанія проти Організації Північно-Атлантійського, Південно-Східнього Азійського та Багдадського пактів і взагалі військово-оборонних союзів вільного світу, при одночасній повній невдачі самостійно поладнати затяжний спір із Пакістаном за Кашмір, — все це насторожило Захід, особливо З'єдинені Держави до Неру і керованої ним закордонної політики Індії. Американська преса раз-у-раз підкреслювала, скільки то гострих слів знаходив Неру на адресу американської політики та окремих американських діячів, та як „хронічно" бракувало йому слів критики на адресу СССР і його диктаторів. І коли през. Айзенгавер говорив про неможливість погодження з такою невтральністю, яка не бачить різниці між злом і добром, та коли віце-президент Ніксон говорив про петлю, що її деякі невтральні закладають собі на шию, приймаючи совєтську економічну допомогу і не вбачаючи в ній ніякої для себе загрози, то вони напевно мали на увазі власне Індію.

Але в останніх тижнях у поставі Пандіта Неру видно деяку зміну. В червні і липні цього року він відбув довгу подорож: до Лондону на конференцію 9-х прем'єрів держав-членів Британського Комонвелту (від 27 червня до

(Закінчення на стор. 5-ій)

Юрко Степовий

ПОСТРІЛ В МУШИНІ

Перше серпня. Зранку, коли оце починаємо ці рядки, небо геть затяглось густими хмарами, точнісінько так, як і тоді, першого серпня 1944 року. Але різниця лише в тому, що оці важкі хмари сьогодні повисли над Шикаґо, а тоді вони висіли над Мушиною. Різниця ще й в тому, що сьогоднішні хмари не викликають у нас ніякої тривоги, хіба лише ту, що може доведеться змокнути до рубця, інспектуючи американські потяги, а того першого серпня 1944 року куди була більша тривога, бо тоді не тільки небо було затягнене густими хмарами, але й земля: по ній невмолимо рухалася червона навала, безжалісно плюндруючи все, прямуючи певними кроками на Захід.

Десь зовсім недалеко, за Санчем, палало летовище, рвалися бензинові баки, тріскотіли в полум'ї недонищені німецькі літаки, а ще далі зі сходу доносилося надокучливе тріскотіння кулеметів, розриви ручних гранат і вибухи бомб. До цієї фронтової мелодії долучалося сумне, шматуюче душу завивання лемківських собак, що так разюче проймало серце і душу. Оте страхітливе завивання піднімалося десь з убогого підгірського села, з неймовірною силою билося об гірські скелі, летіло десь полонинами аж до стації Мушина і тут розповзалося серед густого безладдя львівських валізок, полтавських скринь і замальцьованих кубанських торбинок.

Серед цього мушинського безладдя снують фантастичні чутки. Ось гарно одягнений в гранатовому убранні і в наглянцованих до блиску офіцерках львов'янин гаряче доводить симпатичній пані в брунатній суконці і рожевому капелюшку, що УЦК має спеціяльну умову з головою Словацької держави Тіссо про перевезення всіх бувших австрійських громадян до Словаччини. А трошки далі київська пані з дитиною на руках у викривлених чоботях і вистрьопаному жакетику благає німця взяти її з дитиною і старенькою матір'ю до військового транспорту, що має від'їхати через Мадярщину на Словаччину. А тут під дашком станційного магазину змучений далекою дорогою дядько з Кобиляк поцьвьохує батіжком, сердито спльовує і немилосердно свариться. Правда, в цьому гаморі важко розібрати, що хоче той кобиляцький дядько в високій сивій шапці і путящих юхтових витяжках, але з окремих уривків мови: „Оце так дослужилися супостатам! І молокоздачу виконував, і яйцездачу виконував, а тепер ми їм не нужні! Доведеться попасти в руки тим мерзавцям! Знову Сибір або просто вішалка!" — можна зрозуміти, що він незадоволений на німців, бо вже третій день сидить під оцим магазином і ніяк не може виїхати на Словаччину, де вбачає найпевніший рятунок.

Але раптом увесь цей мушинський гармидер завмирає: на площі з'являється молодий бльондин високого росту, в вицвілому, майже білому плащі, в супроводі кількох ґестапівців. Бльондин голосно вигукує до натовпу: „Усім чоловікам зараз вишикуватися в два ряди! Підемо до арбайтсамту на відмітку!" Дехто тікає, і ґестапівці зразу стріляють догори, а тоді просто в натовп. Лише одиницям пощастило втекти, а решта вишикувалася в колони і під командою ґестапівців попростувала до школи в Мушині.

Колона сумовито відбиває по мушинському шосе боязкі кроки, а хідниками — жінки, діти... Плач жінок, вереск дітей повисли в густих хмарах, точнісінько таких, як оце й сьогодні висять над Шикаґо.

Усіх заганяють, немов худобу, до школи. Коротенькі інформації, перепис, розподіл на десятки, і знову команда ґестапівця в перекладі високого бльондина: „На подвір'ї вишикуватися!" За пару хвилин усі на подвір'ї. Сумовито, похнюпившись, тупцюються люди в шпалерах. Щось сердито вигукує через бльондина ґестапівець. Погрожує, свариться, наказує. Аж раптом другий ґестапівець тягне за поперек молодого хлопця, років двадцяти. Хлопець благає, плаче, доводить, що він вертається з поліційної школи в Криниці, що він змучений, бо кілька ночей не спав і ненароком заснув, коли була команда на подвір'ї шикуватися, а тому й не вийшов вчасно. Але ґестапівець невмолимий. Ані поліційна уніформа під цивільною, яку хлопець показує, ані довідки зі школи, ані рекомендації з рідного села на Дрогобиччині нічого не допомагають.

Ґестапівець з холодною жорстокістю розстібає кобура, виймає пістоля і тут же на очах трьох сот людей з звірячою насолодою прошиває потилицю хлопцеві. Глухий звук пострілу, і хлопець у розквіті свого молоденького життя падає на купу сміття на шкільному подвір'ї. І може й сьогодні десь на далекій Дрогобиччині у глухому селі старенька матуся у віконечко щодня виглядає, бо не втрачає надії, що тоді ще зовсім юнак, а тепер уже дорослий мужчина повернеться з далекого Сибіру, а може листоноша принесе якусь вісточку десь із-за моря, бо вона, бідна, нічого не знає про той глухий постріл в Мушині на шкільному подвір'ї першого серпня 1944 року.

І напевне вже давно зотліли на смітнику шкільного подвір'я в Мушині молодечі кісточки, але нам і сьогодні в дванадцяту річницю того мушинського пострілу вчувається лайка жорстокого ґестапівця, холодний постріл і криваві очі під дашком широкого ґестапівського кашкета з емблемою смерти на крисах. І вже ніколи не підійметься з мушинського смітника молодий хлопчина, що так трагічно й безвинно загинув того трагічного першого серпня 1944 року. Спи спокійно, юначе, нехай тобі мушинська земля буде легкою, а твоя невинна смерть нехай буде згадкою про страхітливий 1944 рік. А вам, бльондине, пересилаю з далекого Шикаґо своє: „Гелло!". І прошу ласкаво десь більше написати про цей злощасний постріл в Мушині, може вам більше відомо про цього хлопця, бо я був лише свідком тієї трагедії, перебуваючи в шпалерах на подвір'ї школи.

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(48)

Кость Кисілевський

НАУКОВІ ПРАЦІ ІВАНА ФРАНКА

Франко осягнув академічний ступінь д-ра філософії Віденського університету в червні 1894 р., габілітувався в університеті у Львові 18 лютого 1895 р., був д-ром філософії honoris causa у Харківському університеті, членом-кореспондентом Т-ва Narodopisná Společnost Českoslovanska в Празі і Т-ва Verein fuer oesterreichische Volkskunde у Відні, почесним членом „Просвіти" у Львові від 1913 р., директором Філологічної Секції НТШ 1899 до 1913 р., головою Етнографічної Комісії та членом інших комісій тієї ж Секції НТШ.

III

Рямці цієї статті обмежені, тому не можемо докладно обговорити всіх Франкових наукових праць. Отже, з великого їх числа вибираємо тільки такі, що найбільше характеризують його методи праці, його тематику та дають замітні висновки.

Одною з перших Франкових розвідок, спертих на фолкльорному матеріялі, зібраному ним і його найближчими співробітниками, була згадана вже студія п. з. „Жіноча неволя в руських піснях народних", написана в Нагуєвичах між 10 і 20 травня 1882 і надрукована на 48 сторінках дрібного друку в „Зорі" 1883.

Хоч подружне життя на Україні є незламною установою і відзначається гуманністю, та проте бувають випадки неволі. Всі вони залежні від економічних умов, бо молода невістка змушена через нужду „пристати" до родини свого чоловіка та жити вкупі з нею і наражуватись на постійні докори й глузування тестів. Власне, ця сторінка побуту займає Франка найбільше. Їй присвячує він свою студію основного джерела, а саме жіночої пісні, в якій проявляється смуток, спричинений неволею жінки. Франко наводить виїмки з матеріялів А. Чубинського, Драгоманова, Я. Головацького, Л. Боровиковського та аналізує їх, як також свої власні записи і збірки пісень М. Павлика, М. Рошкевичівни, І. Моха з різних околиць Галичини й Буковини. З аналізи виявляється основний елемент в цих жіночих піснях, ліризм, викликаний гіркою долею, особливо, коли родичі присилували дівчину вийти заміж за нелюба, ледачого п'яницю, що шукає забуття своєї матеріяльної нужди в горілці.

Накінці автор аналізує пісню про подружну зраду, спричинену залицянням жандарма, що зводить чужу жінку. Ця частина суперечить першій, — в якій говорилося про непорочність подружжя, — а також вражає своєю епізодичністю у виводах. Вона немов не належить до цілости,, а зраджує джерело ґенези „Украденого щастя". Це порушує цілу композицію студії, в якій є теж соціялістичні погляди на подружжя, особливо цитується думка Енґельса про матеріяльні причини неволі жінки. Франко робить порівняння з російськими й польськими, а навіть німецькими піснями про жіночу неволю та висновує замітне заключення про високий рівень моралі серед українців-селян.

Ця розвідка започатковує Франкову тематику про жіночу долю, покищо опрацьовану по-молодечому, а згодом досліджувану краще.

У вісімдесятих роках Франко аналізував дуже оригінально деякі Шевченкові твори та всупереч думкам О. Огоновського осуджував неґативно поему „Гайдамаки", як несуцільний і слабий твір, в якому Шевченко дивився на Гайдамаччину тільки із становища козацького націоналізму, а не соціяльного бунту проти панів. Франко не годився з Огоновським у методі естетичного розбору Шевченкових творів, що межує з утертим шабльоном, що накидає творові одну естетичну мірку та усуває все те, що під неї не підходить. Особливо цінні були Франкові аналізи суспільно-політичних поем Шевченка, в яких зображене царство тьми, Росія.

Також у своїх розвідках і наукових статтях, друкованих в іншомовних журналах у 70-их і 80-их роках, Франко обговорював суспільні теми та підходив до них із становища соціялістичних поглядів.

У 90-их роках, особливо в добі своєї дисертації й габілітації, Франко присвячує свою увагу психології покритки та її саможертви, в поемі Шевченка п. з. „Наймичка". Його дослід дав розвідку, що її читав як габілітаційну доповідь зібраним професорам Львівського університету 18 лютого 1895 р., а потім надрукував у Записках НТШ, 6. У ній проходять три аналізи: історично-літературна, психологічна, полемічна. Тому загально вичувається тут перевантаження мотивами. Наперед автор торкається питання першенства Шевченкової повісти під тим самим наголовком, що має дату: 25 лютого 1844. В повісті особливий краєвид, огрітий теплом любови й мистецтва, зображений з автопсії поета в часі подорожі по Переяславщині. Поема „Наймичка" не має дати. Франко висуває здогад, що вона написана на переломі 1846/7 років, але не переводить переконливих доказів.

ПРОТОКОЛ
З НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ, ЯКЕ ВІДБУЛОСЯ В ДНЯХ 21-го до 25-го ТРАВНЯ 1956 РОКУ НА „СОЮЗІВЦІ" В КЕРГОНКСОН, Н. Й.

(5)

ЗВІТ РЕДАКТОРА „СВОБОДИ" А. ДРАГАНА

(Продовження)

Щоденник

У Редакції щоденника та в її персональному складі не було в звітовому часі поважніших змін, натомість ми, думаю не без успіху, змагали до відповідного сконсолідування редакційної праці після тієї втрати, яку „Свобода" віднесла із смертю сл. п. д-ра Луки Мишуги в лютому минулого року, як і до відповідного піднесення професійности в редаґуванні часопису. Крім звітодавця, у звітовому часі були затруднені безпосередньо в редакції щоденника, працюючи в його приміщеннях, такі редактори — називаючи їх по черзі їхнього приходу на працю, д-р Лука Луців, що саме тепер перейшов щасливо операцію в лікарні і вже з початком наступного тижня мав би повернутись назад до щоденних зайнять; ред. Іван Кедрин-Рудницький, ред. Вячеслав Давиденко та ред. Богдан Кравців. До членів Редакції зараховується теж письменник Іван Керницький, хоч він і не працює в редакційних приміщеннях. У Редакції є відповідний поділ праці, хоч у наших обставинах доводиться кожному виконувати кожну працю, від репрезентації починаючи, а на коректі, ломці та адресуванні листів, кінчаючи. При цьому редактори щоденника виконують ще й поважну частину праць, зв'язаних із щоденником додатків і окремих видань, як теж беруть активну і не останню участь у громадському житті. Величезний навал редакційної і громадської праці ставить саме редакторів „Свободи" у позицію тих, яким вічно бракує тієї потрібної ще „пів години" часу, хоч би вони працювали і по 24 години на добу. Засяг праці в самій редакції охоплює в головному: підготова щоденних вісток, редакційні коментарі, добір і перевірка матеріялів, кореспонденція, перевірка матеріялів до інших видань та коректа і редакційне оформлення щоденника і видань. Всі матеріяли, які друкуються в щоденнику та зв'язаних з ним виданнях, переходять щонайменше потрійну перевірку збоку: відповідального редактора, мовного редактора і коректора, яким завжди є один з редакторів. У кожній сумнівній справі Редакція рішає і вирішує колективно, а в поважних проблемах консультується з членами Головного Екзекутивного Комітету УНС, у першу чергу з Головним Предсідником.

Редактори, затруднені безпосередньо в приміщеннях щоденника, становлять ядро і виконують головну редакційну працю. Але в загальному редаґуванні щоденника, як і інших зв'язаних з ним видань, важливу ролю грають кореспонденти і дописувачі. Саме їм „Свобода" завдячує у великій мірі своє репрезентативне становище в нашій пресі та свою увагу серед своїх і чужих. Вважаю, що саме під цим кутом, себто під кутом її кореспондентів і співробітників, „Свобода" має передове, якщо не перше місце в історії української преси. Ми маємо сьогодні кругло 30 кореспондентів, які співпрацюють з нами на більше або менше стисло договірній базі. Вони становлять головне джерело забезпечування нашої Редакції надсиланими матеріялами. Але, крім цих кореспондентів, що працюють для „Свободи" в багатьох країнах світу, ми маємо ще в нашій картотеці майже 500 адрес наших принагідних співробітників, себто таких, що впродовж звітового часу надіслали нам відповідний редакційний матеріял. На виказі наших кореспондентів і співробітників є, без сумніву, найвидатніші імена із сучасного українського політичного, культурного, господарського та взагалі громадського світу, як є між ними й звичайні люди з народу та всіх прошарків нашої суспільности. Навряд чи існувала коли яка українська газета, щоб мала таке оправдане право називати себе народною газетою, справжнім українським органом в найширшому розумінні того слова. Ця обставина ще тільки збільшує відповідальність самої Редакції.

Коли мова про кореспондентів і співробітників, я вважаю за свій направду приємний обов'язок висловити їм на цьому місці і на цьому форумі найбільше признання і направду найсердечнішу подяку, бо без їхньої співпраці, їхнього труду та їхнього розуміння і вирозуміння сама Редакція не виконала б тих завдань, які вона виконує та повинна виконати.

При цій нагоді з великим жалем і пошаною згадую тих наших кореспондентів і співробітників, у першу чергу сл. п. Миколу Кокольського, сл. п. д-ра Василя Бачинського-Нестора, сл. п. ред. д-ра Івана Німчука та інших, що в звітовому часі від нас відійшли у вічність, записавши навіки свої імена в „Свободі".

Англомовний „Український Тижневик"

Найстаршим після самої „Свободи" її додатковим виданням є тепер наш англомовний тижневик „Юкрейнісн Віклі". Редактором цього тижневика є п. Степан Шумейко, окремий звіт якого є на нашому порядку нарад. Все ж таки, на попередніх наших нарадах Ви, Шановні Пані і Панове, виявили мені окреме довір'я, передавши мені відповідальність і за це видання. Признаюсь Вам одверто, що саме „Юкрейнісн Віклі" було в звітовому часі нашою головною турботою, хоч редакція цього тижневика є у нас проблемою не від учора. А, можливо, саме тому.

Проблеми „Юкрейнісн Віклі" — бо така без сумніву існує — ми не можемо розглядати, не заглянувши бодай коротко в його історію. Що є „Юкрейнісн Віклі"? Звичайно, це англомовний український тижневик, а на його заголовній сторінці ще додатково вияснюється, що він „присвячений ідеалам та інтересам молодих американців українського походження". З таким призначенням цей тижневик започатковано 23 роки тому. Але що сталось за той час? 23 роки це вже приблизно одна ґенерація, ці „молоді американці українського роду", для яких початково „Віклі" було призначене, мають сьогодні уже сиве волосся, якщо взагалі його мають, а деякі з них уже бавлять внуків на руках. Сьогодні вже така ситуація, що годі говорити тільки про „молоду ґенерацію" народжених в Америці українців, бо тих ґенерацій є вже дві, а третя підростає, себто є нормальне суспільство із старими, молодими та дітьми. З народженої в Америці української ґенерації маємо сьогодні видатних представників на найбільш відповідальних постах, вони займають високі становища в усіх галузях суспільного життя, вони є професорами університетів, директорами підприємств, високими старшинами в війську, вони є в адміністрації і в політиці, вони мають своїх поважних і гідних репрезентантів теж і на цьому нашому зібранні. Заступники головного предсідника адв. Михайло Пізнак і п-ні Геновефа Жеребняк, головний контролер Іван Іванчук, головні радні Іван Кокольський, адв. Анна Чопик, Андрій Дзюла чи Василь Гуссар — для кого призначене „Віклі", для них чи для їх дітей?

Очевидно, що при відсутності інших наших англомовних періодичних видань, „Юкрейнісн Віклі" мусить обслуговувати всіх, зокрема тих, що перебирають сьогодні керму нашого життя та українську спадщину у цій країні. Вони заслуговують і потребують органу, що був би „на вершку", „он ди тап", і наша організація повинна їм такий орган дати, бо вона має на це всі можливості, і це є в її найкращому інтересі.

Далеким від такого органу є ще сьогодні „Юкрейнісн Віклі". У нас часто можна почути, що ми втрачаємо народжених в Америці людей, що ця тут народжена ґенерація від нас відстає. Але чи не варто б цей запит відвернути і розглянути, чи, бува, ми не відстаємо від тієї ґенерації, що не вона нас покидає, але ми її, бо ми не додержуємо їй кроку, бо вона йде вперед літами, досвідом і відповідальністю, а ми все ще чомусь вважаємо її за дітей і як для дітей редаґуємо для неї газету. Візьміть в руки „Юкрейнісн Віклі" з-перед 20-ти років і порівняйте з сьогоднішнім. Чи є який проґрес, розвиток? Якщо є, то не на ліпше. А тепер подумайте про того самого читача „Віклі" перед 20-ти роками і сьогодні. Отже, хто від кого відстав? Ця ґенерація від нас, чи ми від неї? Часом думається: добре, що відстала і пішла вперед та не стоїть разом з нами там, де ми стали 20 років тому.

Це є проблеми „Юкрейнісн Віклі", це є одна з найбільш пекучих проблем нашої організації і нашої спільноти. Я не потребую наводити Вам конкретних прикладів, хоч би з деяких останніх подій в нашому суспільно-громадському житті, щоб переконувати Вас про те, які труднощі і складності для нашої організації та які комплікації для всієї нашої спільноти створює нам тепер занедбана проблема „Юкрейнісн Віклі", що є проблемою народженої в Америці нашої ґенерації.

Очевидно, що такий стан не може продовжуватись, але, щоб його змінити, труд буде тепер уже подвійний. Ми бо мусимо цю ґенерацію ні тільки дігнати, але й випередити її та повести. Це не є справа одного звітового року, але, можливо, багатьох років. У звітовому році ми тільки що почали виразно усвідомлювати собі ці справи. Можливо, що Ви вже завважили, або й не спостерегли ще тих деяких змін в „Юкрейнісн Віклі", що вже заіснували впродовж звітового року. Хочу тільки ствердити, що ми доклали багато зусиль, щоб справу бодай зрушити з місця, щоб бодай започаткувати розвиток, надати йому відповідний напрям. У цьому ми натрапляємо на поважні труднощі внутрішнього характеру, яких теж не можна радикально оперувати.

Конкретно: яка наша мета та який плян з „Віклі"? Сьогодні, після одного тільки року активної практики з тим виданням, я ще не є готовий, щоб спрецизувати Вам усі пляни та усі можливості й потреби. Згадаю тільки коротко: „Юкрейнісн Віклі" мусить стати англомовним органом УНСоюзу та англомовним органом народженої і вихованої в Америці ґенерації. Це видання мусить бути висловом її опінії і її прагнень і воно мусить бути її лідером. На сторінках „Віклі" повинні забирати голос найвидатніші представники тієї ґенерації і „Віклі" повинно бути таким самим поважним і авторитетним органом тієї ґенерації, як наш український щоденник є для тих, що пишуть, читають, говорять та думають по-українськи. Це, очевидно, не значить, що „Віклі" має нагло постарітись. Навпаки, воно мусить і повинно задержати всі риси молодости і її динаміки, воно мусить мати на увазі й дбати теж про тих, що підростають, але тим не менше воно повинно стати англомовним органом УНСоюзу в повному значенні того слова. Якщо ми доведемо „Віклі" до такого стану, ми будемо на найкращій дорозі до розв'язки одної з головних, якщо не найголовнішої нашої проблеми. На це потрібно ще дуже багато труду і зусиль, треба багато організаційного хисту і в першу чергу наполегливої, щоденної праці. Повторюю: з перспективи однорічної практичної відповідальности за цей наш англомовний тижневик я ще не можу Вам сьогодні з'ясувати і сконкретизувати всіх плянів та пропозицій. Можливо, як Бог дасть діждати, як будемо живі й здорові, зробимо це в одному з чергових звітів. Але Ваша увага та Ваша рада і порада вже тепер може цей процес приспішити.

Дитячий місячник „Веселка"

У першу чергу дозвольте прочитати Вам короткий звіт Редакції цього журналу:

Ілюстрований дитячий журнал „Веселка", місячний додаток до щоденника „Свобода", почав виходити 15-го вересня 1954 року і вступив у третій рік свого видання. Досі появилося 21 число журналу (по травень включно).

Ідейні, виховні та літературно-мистецькі принципи журналу залишилися без змін (гляди попередні звіти).

Триособовий склад редакційної колеґії (Володимир Барагура, Богдан Гошовський, Роман Завадович) з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури працює без змін.

Коло співробітників журналу постійно зростає й поповнюється новими прізвищами: Досі вмістили в „Веселці" свої твори 68 авторів. Так само зростає коло співробітників-ілюстраторів, разом 25 прізвищ.

Журнал має позитивний відгук у читачів, батьків, виховників і вчителів та втішається симпатією широких кіл громадянства, про що свідчать численні листи, відгуки в пресі та хід збірки на пресовий фонд журналу.

При журналі постала неперіодично видавана „Бібліотека „Веселки", яка досі видала два випуски (оповідання „Козацька дитина" й п'єсу „Кобзарева гостина"). Дальші випуски, в тому числі й кольорові, приготовляються.

Спільно з ОПДЛ редакція „Веселки" зорганізувала мандрівну виставку книжкової графіки, зі спеціяльною увагою про оформлення дитячої книжки. Виставка почалася в Торонто. У виставці взяли участь 14 мистців зі 140 експонатами. 75 відсотків експонатів походить з архіву „Веселки".

З уваги на загальне бажання читачів і громадянства з притиском треба підкреслити необхідність переходу з новим роком видання на самостійний журнал, друкований на кращому папері, по змозі кольором. Матеріяльною базою повинні стати передплати та фонди, придбані збірковою акцією на пресовий фонд, що повинна йти рівнобіжно з передплатами. Перехід на кращий папір подиктований також виховними й мистецькими моментами.

За Редакцію „Веселки" — Володимир Барагура.

Від себе ще тільки додам, що Редакція „Веселки" в складі проф. Володимира Барагури, ред. Богдана Гошовського і проф. Романа Завадовича та з усіми її співробітниками, заслуговує на найвище признання і вдячність. Не кажу вже про саме редаґування журналу, до якого вони ставляться з максимальною увагою і дбайливістю. Але теж їхнє розуміння та вирозуміння численних труднощів і комплікацій самого В-ва є подивугідне. Наша співпраця є прикладна і належить до справжньої приємности, досить рідкої в редакційних відносинах.

Вже із звіту нашого Голови, як і представника Редакції „Веселки", знаєте про плян деяких змін у видаванні цього журналу, який вважаю за одне з найбільших досягнень нашої інституції в останньому часі. Досі редаґування „Веселки" зустрічалось тільки з признаннями і похвалами. „Веселка" стала справжнім дитячим органом і вже після відносно короткого часу є величезним вкладом у справу нашого виховання, нашої культури. Проте, збоку нашого суспільства є однодушне побажання перейти на кращий папір і, якщо можливо, друкувати цей журнал бодай у двох кольорах. Очевидно, що це вимагатиме збільшення видатків, але є деякі дані припускати, що ці видатки ми зможемо покривати комбіновано: із встановленої передплати та з продовжування збірок пожертв на пресовий фонд. У цьому є деякий риск, буде, зокрема, більше труду й праці, але справа заслуговує на те, щоб цей риск взяти, і ми прохаємо Вашої згоди на ці зміни.

Літературно-мистецький додаток

У звітовому часі ми продовжували і цей подарунок для наших читачів, яким від чотирьох років є окрема і безплатна літературно-мистецька картка, що друкується двотижневими періодами у щоденнику. Ця вкладка не має окремої редакції і нею тепер спеціяльно займається співредактор щоденника п. Б. Кравців, а свій вклад дають всі інші редактори. Ця вкладка, хоч як вона може проходити незамітно, є дуже поважним вкладом у розвиток нашої культури, літератури і мистецтва. На її сторінках забирають голос наші найбільші літературно-мистецькі авторитети, і ця вкладка, хоч вона скромна, все ж таки заповнює бодай частинно ту велику проґалину, яка в нас у цій ділянці існує.

„Трибуна УНСоюзу"

Цей щомісячний — що так скажу — стисліший орган УНСоюзу, друкований на одній додатковій картці „Свободи" разом із місячними рекордовим та касовим звітами УНС, є нашим новим доробком у звітовому часі. Чим ми керувались, започатковуючи це видання? Звичайно, органом УНСоюзу є „Свобода" та всі її видання, а все ж таки практика виявила, що деякий специфічний матеріял, чисто організаційного порядку, розгублюється у щоденнику і не приносить такого ефекту, як він може мати суцільно зібраний. Це для загалу наших читачів, а для наших Відділових урядовців та організаторів такий суцільно зібраний матеріял є великою допомогою в їхній праці. До цього долучається ще таке міркування, що наявність спеціяльного Союзового додатку заставить наших активних союзовців, включно з членами Головного Уряду, частіше забирати слово в справах нашої організації, і цей арґумент теж дуже важливий, а однорічна практика його більше, ніж виправдала. Правда, це новий труд і тягар та деякі нові видатки, але я глибоко переконаний, що цей труд і ці видатки сторицею оплачуються. В останньому часі цим нашим слідом пробують йти й деякі з інших наших подібних організацій, і це не перший раз, що ми даємо ініціятиву та приклад. Очевидно, що „Трибуну УНС" ми тільки зачали і перед нею ще великі можливості розбудови й поліпшення.

Сторінки молоді

До існуючих вже в минулому році сторінок молоді, які друкуються ротаційно на останній сторінці англомовного тижневика, у звітовому часі ми додали ще одну, „Літопис ОДУМ", себто організації, яка об'єднує в першу чергу молодь з-підсовєтського українського походження. В редакціях тих сторінок зайшли деякі зміни і тепер вони, в поазбучному порядку, виглядають так:

„Літопис ОДУМ" — редаґує п. Роман Лисняк.
„Пластова Ватра" — редаґує п-ні Ольга Кузьмович.
„Промінь" — сторінка МУН — редаґує п. А. Домарацький.
„Студентське Слово" — редаґує п. Володимир Стойко.
„Український Спорт" — редаґує проф. д-р Е. Жарський.
„Шлях Молоді" — сторінка СУМА — редаґує п. В. Коваль.
„Фото-Кіно аматор" — редаґує п. Софрон Федів.

Очевидно, що наша Редакція всі ці матеріяли перевіряє, поправляє і в деяких випадках оформлює, але при цьому всьому залишається максимальну свободу рухів самим редакторам. Ці сторінки, за винятком „Літопису ОДУМ", появляються вже третій рік і є, без сумніву, поважним вкладом не тільки в інформацію нашого загалу про працю і розвиток поодиноких прошарків нашої молоді, але й в розвиток самої цієї молоді. Разом з „Юкрейнісн Віклі", цими сторінками „Свобода" практично обслуговує всю нашу молодь, і цим виконує направду історичне завдання. Очевидно, що сама наша Редакція не мала б ані сили, ані можливостей випускати ці сторінки й тому знову не можна не висловити великого признання тим справжнім ентузіястам — редакторам цих сторінок, які вдержують і розбудовують їх великим вкладом знання, труду і часу, без будь-якої винагороди. Хоч ці сторінки існують відносно недовго, проте, коли б їх сьогодні зібрати разом, то це був би найбільш промовистий і найбільш рекомендаційний том для нашої молоді і її праці. Таким досягненням не може почванитись молодь жадної іншої етнічної групи. Сторінки ці — це живий і конструктивний доказ великої вартости нашої молоді під кожним оглядом. Дальший розвиток і розбудова цих сторінок є в найкращому інтересі в першу чергу самої молоді, а далі і нашої інституції та всієї спільноти.

Спеціяльні видання

Сторінки молоді — це періодичні видання, а неперіодично появляються при „Свободі" ще всілякі додатки, як „Вісті ЗУАДК", сторінки поодиноких інших організацій та з різних нагод. Очевидно, що теж з цими сторінками має до діла наша Редакція у відповідній мірі. В загальному можна твердити, що „Свобода" є сьогодні скромним своїми розмірами, але імпозантним своїм засягом Видавництвом, що охоплює дослівно всі ділянки нашого життя та всі прошарки нашого суспільства. При наявності всіх цих видань не звертається спеціяльної уваги на їх вартість, але коли б хто на хвилину подумав, що було б без них, то побачив би величезну пустку і порожнечу, якої ніхто інший не потрапив би заповнити. Цими всіми виданнями наша інституція робить неоціненну прислугу розвиткові української думки та українського життя.

Інші публікації

Періодичними і принагідними публікаціями праця Редакції „Свободи" все ще не вичерпується. Бо крім цих видань, із „Свободою" та її Редакцією зв'язані теж всі інші публікації, які появляються під фірмою „Свободи" чи УНСоюзу, або й без тієї фірми. Редакція „Свободи", разом з гол. предс. п. Дм. Галичином, полагоджує всі справи, зв'язані з завершуваною вже підготовою англомовного видання Енциклопедії Українознавства. А тих справ чимало. З редакції „Свободи" часто виходить ініціятива інших англомовних видань, тепер на черзі яких є новий твір проф. Кларенса А. Маннінґа про гетьмана Івана Мазепу та його добу, що заокруглить остаточно цикл видань УНСоюзу з історією України. В Редакції „Свободи" є тепер „на варстаті" антологія українських клясиків англ. мовою і через Редакцію перейшло видання книжечки Яра Славутича „Муза в неволі", як і книжечки в бібліотеці „Веселки" для дітвори: „Козацька дитина" і „Кобзарева гостина", а тепер окрема двомовна відбитка „Богути Багатиря". У пляні є цілий ряд інших публікацій. Очевидно, що ділом Редакції „Свободи" є теж календарі „Свободи".

Адміністрація, Друкарня

У своєму звіті я не можу не згадати бодай кількома словами ще про два відділи нашого В-ва, про Адміністрацію і Друкарню.

Адміністратором „Свободи" та її видань з уряду є гол. предс. п. Д. Галичин, а його асистенткою є п-на Йосипина Гібайло-Ґіббонс, разом з якою працює ще три інші уряднички: пані Люба Лапичак, Марія Стецюк і Марія Сташинська. П-ню Й. Ґіббонс можна теж оправдано вважати співредакторкою „Юкрейнісн Віклі".

Технічним керівником друкарні є п. Софрон Федів.

Вже цей поданий в звіті короткий огляд видавничої праці міг би викликати запит: як це можливо, щоб така обмежена кількість людей виконувала всю цю величезну роботу? Очевидно, що її ніколи не можна б було виконати самою тільки рутиною і шаблоном. Якщо В-во справляється із своєю роботою, то це в першу чергу треба завдячувати направду совісній і жертвенній праці та, головно, співпраці всіх. Наших складачів, друкарів та урядничок адміністрації можна б з чистою совістю назвати співробітниками Редакції, а редакторів — співробітниками Адміністрації і Друкарні. У нас немає „це мене не обходить". Кожного обходить усе, не в тому сенсі, щоб вмішуватися у не свої справи, але щоб собі взаємно допомагати. Не від речі буде тут згадати, що два наші друкарі є редакторами сторінок у „Свободі": п. Федів редаґує сторінку „Фото-Кіно Аматара", а п. Домарацький — сторінку МУН „Промінь".

Найближчі завдання

Стоїмо на становищі, що хто не поступає вперед, той вертається назад, бо в житті немає місця на застій. Тому й ми ніколи не задовольняємося існуючим станом, а постійно змагаємо до поліпшень, до дальшого розвитку. В звітовому році ми додали до щоденника малу, здавалося б, подробицю: на редакційній сторінці між статтями й коментарями вміщуємо майже кожного дня відповідну поезійку. Ви здивувалися б, який величезний відгомін викликала ця новина і скільки признань Редакція дістала за цю новину. В найближчому часі будуть введені ще деякі новини, головно з розвагової ділянки.

100-літні роковини Ів. Франка

Цього року припадають 100-літні роковини народження великого нашого Каменяра, Івана Франка, який з кінцем минулого і на початку цього сторіччя — відмічаю це з гордістю — був співробітником нашого органу „Свободи", яка в тому часі цілком стояла під знаком його духовости і його ідей. Ці роковини „Свобода" вже частинно відзначила присвятою їм цьогорічного календаря, а цього тижня, числом з 26-го травня, ми започатковуємо Франковий рік, який відзначимо спеціяльним виданням щоденника з датою 15-го серпня, саме в 100-ліття народження Поета. Крім того, вже з кінцем цього тижня починаємо друкувати у підвалі щоденника цикл праць і статтей про Франка та його багатобічну діяльність і творчість. Ці праці і статті появляться опісля у спільному виданні НТШ і „Свободи" окремою книгою, як наш причинок до вкладу у франкознавство. Обмірковуємо теж видання дечого з Франкової творчости у бібліотеці „Веселки".

Окремим виданням щоденника з датою 25-го травня відзначаємо теж 30-ліття трагічної смерти сл. п. Головного отамана Симона Петлюри.

Різне

Я вже згадав, що одним з головних наших досягнень у звітовому часі була консолідація і впорядкування Редакції та редакційної праці. До цього хочу ще, зокрема, додати деякі подробиці. В першу чергу ми вже майже наладнали редакційну кореспонденцію, що в минулому поважно недомагала. Сьогодні ми принципово відповідаємо на всі листи, з малими вимками у випадках, коли такої відповіді не можна дати відразу. Наша кореспонденція в звітовому часі виносила пересічно 10-15 листів денно.

Черговою важливою подробицею треба вважати створення та постійне доповнювання редакційного архіву і картотеки. Сьогодні у нас вже на більшість справ існують окремі течки-файли, про більшість справ і багатьох осіб у нас сьогодні вже не треба вишукувати матеріялів з „купи", а вистачить витягнути одну з поскладаних в поазбучному порядку течок, і там все зібрано. Це незвичайно не тільки полегшує, але й підносить редакційну роботу.

До таких „дрібних" справ можна б зарахувати і постійне ведення індексу щоденника, поступове впорядковування та доповнювання підручної бібліотеки, а в останньому часі досить коштовну дальшу консервацію річників „Свободи", що досі були законсервовані тільки до 1916-го року, а інші були вже в такому стані, що ними не можна було користуватись без загрози їх повного знищення.

Закінчення

Думаю, що довжиною цього звіту я вже надужив Вашою терпеливістю, хоч я ще далеко не вичерпав того, що Ви повинні знати та що про наше В-во можна і треба сказати. Все ж таки вже із сказаного Ви, Шановні Пані і Панове, можете виробити собі загальний образ того направду імпозантного стану і розвитку, що ними є сьогодні „Свобода" і її В-во. Думаю, що УНСоюз вже самим тільки цим В-вом ставить себе на перше місце в українському житті і в українському розвитку у вільному світі, а цей його здобуток далеко не одинокий.

На закінчення вважаю своїм обов'язком ствердити, що цей розвиток і теперішній стан нашого В-ва був би не до подумання без того великого зрозуміння і співпраці, яку „Свобода" має збоку Головного Уряду УНСоюзу, зокрема гол. предс. п. Д. Галичина та інших членів Головного Екзекутивного Комітету, Головної Контрольної Комісії і Головної Ради, велика частина яких є теж на почесному списку кореспондентів і співробітників „Свободи". Не були б цей стан і розвиток можливі теж і без того великого сантименту та без тієї доброї волі і доброзичливости, з якими відносяться до „Свободи" урядовці наших Відділів та загал членства УНСоюзу і загал нашого суспільства. „Свобода" — це справді наше спільне діло і добро. Цитований вже Вайтло Рейд, що назвав газету виховником володаря, себто публічної опінії, закликав пресу та її працівників: „Якщо ви цінуєте цю благословенну країну, яку нам Господь дав, якщо ви хочете спричинитись до збереження волі та розгорнення чудесних людських сил, пильнуйте добре виховання і вишкіл володаря — публічної опінії." — А Вашим завданням, Пані і Панове, Вашою відповідальністю є дбати, щоб цей виховник і тренер нашого володаря — публічної опінії був завжди на висоті своїх завдань. Тільки спільними зусиллями і спільною відповідальністю ми, при Божій допомозі, виконаємо наше завдання.

21 травня 1956.

ЗВІТ РЕДАКТОРА "UKRAINIAN WEEKLY" СТ. ШУМЕЙКА

These past twelve months have been quite momentous on the American and international scene. To detail them would be to no avail. All that has transpired has been well noted, considered, and acted upon in one fashion or another by all of us, by you members of the Supreme Assembly of the Ukrainian National Association, its Branch officers and members, by our famed organization as a whole, which is rare to be found in any nationality group here in America or elsewhere. Various other nationality groups have their fraternal benefit insurance associations. Some of them can boast of greater membership and greated assets. That is because they outnumber us, Ukrainian Americans, in population, in several cases several

times. But we UNA-ites have the edge over them. Our UNA does not confine itself to providing the best of life insurance protection to its members. It goes much further. In its name and of those mationally representative institutions and organization whose active progress it sponsors morally and materially, through its publications in English of works pertaining to Ukraine, through its Ukrainian and English language books on Ukraine, through its "Svoboda" and "The Ukrainian Weekly," the UNA has exerted a tremendous influence upon Ukrainian American life, the shaping of its character, the piloting of its organizational surge forward to its final ports of destination, as logged in its Constitution and By-Laws.

And these ports, in the sense of international relationships, are, first, a haven for our American security and peace, safe from marauding Soviet Russian aggression and communism, and, secondly, to put it figuratively, to drop the anchor of our UNA in one of the Black seaports of a free and independent Ukraine, and then return home happy and content that our Ukrainian kinsmen over there had finally regained their national freedom and independence and re-established their Ukrainian National Republic.

All this hope and faith is the spirit of the UNA and reported and commented upon in The Ukrainian Weekly throughout the 23 years of its existence. Its particular field of activity here has been among our younger generation Ukrainian Americans. The Weekly has constantly strived to spur our younger people to not only support actively the Ukrainian Cause, but also to keep themselves well acquainted and knowledgeable the past as well as the current events to it, and, at the same time, to be ever on alert as to what proper action they should have to take in relation to it. Editorials, the views of those who have contributed to the Weekly, have helped toward that end.

Coupled with this, The Ukrainian Weekly has endeavored to give to its readers and their friends, Ukrainians and non-Ukrainians, at least some idea of the Ukrainian cultural contributions to world civilization and advancement, in the rich pastures of Ukrainian literature—the quality of which is being now recognized by American and other scholars not of Ukrainian descent. Their quotations concerning it, and the responses to them by the Soviet embraced press, be it by Russian and the press subservient to the Communist "idiotology," including some here in America, have been widely reported by the most correct and reputable American press, and they, in a way, have called attention of the American reading public to the Ukrainian reality. It is here, in our country, certain groups ban this or that book or play; immediately everyone makes up his mind to read that book or see that play. Result, that book or play gains widespread publicity, everyone tries to read the book or see the play. That, of course, is just a bit of an anology, but not of the published works of the UNA. They deal with questionable acts. They deal with the immoral acts of a people, peoples, or individual persons of Russian origin to keep subjugated and enslaved the Ukrainian nation and the people who have down through the centuries, with varying success to keep them enslaved.

The Ukrainian Weekly has through the many years of existence strived to bring this matter to the fore. This is an elementary fact.

It has striven during the past year, as in the years past, to illuminate to its readers and fellow-readers, in a Cinemascope form, by word and by picture, by stories, descriptions, to give a full picture of it all.

It has done so primarily to give to persons like myself, American born and of Ukrainian descent, to the old and the newly arrived, to teach them of all richness that is their heritage, begotten of our parents and our ancestors, so bitterly begotten by them in the yoke of foreign oppressors and persecutors of them, on the field of battle down through the centuries, in fields they truly showed their famed Ukrainian mettle for heroism, for endurance and bravery against overwhelming odds, to refuse compromise or surrender, to fight to the bitter end, for, as our great American patriot of the Revolutionary times, Patrick, "give me freedom or give me death.

It is this panaroma that the Weekly has striven to present to its readers and friends. We judge, according to all observations and information, that it has had its impact upon all concerned.

Aside from this valuable service, The Ukrainian Weekly has, as always, reported conscientiously and objectively reports of what is going on not only in our Ukrainian American life, organizational, such as that of the UN and of our Ukrainian American youth leagues, but also of our religious and communal life. In this manner it has kept its readers what other like them, be they in New York City, Chicago, Los Angeles, or even in Oskosh, Kalamazoo, Mich., are doing. And that bond of common knowledge, disseminated by the Ukrainian Weekly, of what the Ukrainian Americans are doing in their towns, cities, and states are doing, has inevitably strengthened our communal and nation-wide unity and progress.

The support The Ukrainian Weekly has given to our local and national organizations has been quite considerable. The nationally representative Ukrainian Congress Committee of America, devoted to the American way of life, and that great humanitarian United Ukrainian American Committee, the non-partisan Ukrainian Youth's League of North America, and the Catholic and Orthodox youth leagues, as well as other national and local organizations, all have good reason to realize that The Ukrainian Weekly has done more than "its bit to them."

Now, as for the technical side of all this.

The Ukrainian Weekly has been fortunate in enlisting the aid as contributors to its columns such personages as Prof Manning of Columbia University, Prof. Smal-Stocky of Marquette U., Prof. Granovsky of the U. of Minnessota, Prof. Yuzyk of U. of Manitoba, Prof. Haydak of the same university, and Prof. Prydatkevych of Murray Hill College in Kentucky.

Among its columnists from our younger generation there is Miss Josephine Gibajlo Gibbons, Miss Karen Lachowitch, Mr. Theodore Lutwiniak, who writes on UNA matters, Mr. Alexander Danko, writer of the Ukrainian Youth News, Mr. Stephen Kurlak, writer of UNA Bowling News, and from time to time Miss Mildred Milanowicz who writes on cultural subjects.

In addition to them local news reports have been steadily received from Mrs. Genevieve Zerebniak, Walter Chopyk of Buffalo, Mr. Yaremko, Mr. Elko from Philadelphia, Attorney Roberts of Brooklyn, Miss Malischak of Wilkes-Barre, Mr. Zaborsky, Mr. Zadrozny, Mr. Romgaylo, Mr. Kulas of Chicago, Mr. Pronchik of Newark, Mr. Melnyk of New Britain, Mr. Kuzyk of Trenton, Mr. Seleman of East Hartford, Miss Kulchycky and iss Yaroslava-Kovalik of New York City, Olga Pavlova of Miami, Mr. Olesnicky of New York, Dr. Wachna of Windsor, Ont., Dr. Lucky of New York, Mr. Hussar of Rochester, Mr. Luchowych of Canada, Mr. Romanition of Newark, and a number of others.

As for my duties as editor of The Ukrainian Weekly, which can be stated that it is a fulltime job. It is in a sense a one-man job. To be sure, I am benefitted by the counsel and help from my associates Mr. Anton Dragan, editor-in-chief of the Svoboda, and its associates, Mr. Kedryn, Luciw, Davidenko and Kravciw. My task every week, and putting hours into it every day, is to search and assemble material, day by day, as the contents for the Weekly. It means rewriting and editing it, the writing of the editorial and the commentary, proof-reading, the first galleys and the proof reading of the second to catch the typographical errors of the first galleys, and finally, reading, line by line, the page proofs, sometimes even second proofs. It means also making out the lay-outs of the pages, where this article or new report goes. And of course, the properly worded headlines have to be corrected, and subtitles added. As to be expected of any editor, much reading of newspapers and journals, in both languages is required, and I certainly do more than what one would suppose, for I have an insationable curiosity about practically everything under the sun.

Outside of the columnists, article writers, and of those who have reported the current events in their communities, I have availed myself to some fine articles, by the courtesy of their publishers and editors, such as the Ukrainian Quarterly, the Ukrainian Bulletin, publications of the Ukrainian Congress Committee, the "Pace" magazine of Canada, the Ukrainian Review, published by the Institute for the Study of the USSR, published in Munich, Germany, and the releases of the Common Council for American Unity. The material I drew from these publications was carefully selected. And it certainly kept the budget of The Ukrainian Weekly at an extremely low level.

As editor of The Ukrainian Weekly, I have attended many meetings of the Ukrainian Congress Committee of America, to observe and keep in touch with what is going on and meetings of local societies. I have also attended all of the important Ukrainian manifestations, marched in parades in my area, attended the Eucharistic Catholic Congress Committee upon express invitation of Bishop Ambrose Senyshyn.

Now as to the ways and means of improving The Ukrainian Weekly. That is not a light problem. What makes it rather complicated is the approach of Weekly toward its readers. Here their age is concerned. On the whole, the Weekly caters to grown-up youth and the young adults, as well as those who are already middle-aged, American born and educated here. The youngsters have been quite neglected. I feel that the Weekly should have a Children's Page, similar to the Ukrainian-language "Veselka" (Rainbow), retaining at the same time its adult character.

Another suggestion that I would offer is to have the Weekly widely circulated among our prominent American friends, editors and columnists of the American press, gratis of course. This would not involve too much of a cost, and the dividends would be high, in form of dissemination of information about things Ukrainian, in all their aspects, about Ukrainian American life. Especially important here is the American newspapermen as well as other learned men, who might use the Weekly material in their writings.

This might involve a revamping of the format of the Weekly. Perhaps it could be put out in a new form. Yet, I believe that in whatever form it may appear, it should be noted in its masthead that it is a supplement of the Ukrainian daily Svoboda.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТАМИ

Дискусія над Звітом Головного Предсідника

(В часі дискусії над звітом Головного Предсідника зборами проводить М. Пізнак).

І. Кокольський запитує, чи Екзекутива має пляни щодо Дому Старців, чи Календар „Свободи" на 1956 рік оплатився, і чи можлива консолідація неактивних Відділів.

Д. Галичин відповідає, що досі зголосилося двох старших віком членів на постійний побут на „Союзівці", але було б їх далеко більше, якщо б ми приймали їх безплатно; є надія, що справа приймання членів до Дому Старців буде вирішена впродовж цього року. Висилка календарів у минулих роках завдавала відділовим секретарям багато праці, але зисків календарі не принесли. Календар на цей рік вислано усім членам, які дістають „Свободу", а з календарем вислано теж заклик складати на пресовий фонд; таким способом календар оплатився, бо коло 8,200 членів заплатили за календар, а при цій самій нагоді, на пресовий фонд зібрано $ 6,500. Щодо консолідації Відділів, то не можемо силоміць лучити малі Відділи, бо на це не дозволяє демократична засада, на якій базується наша організація.

Т. Шпікула запитує про скаргу Чубатого.

Д. Галичин відповідає, що проф. Чубатий домагався спростування на статті професора Смаль-Стоцького, що були поміщені в „Свободі". Одначе, його спростування були того роду, що беручи якраз до уваги закон про „ляйбл", ми не могли їх помістити; тоді проф. Чубатий вніс скаргу до суду.

С. Куропась запитує, чи не було б краще не давати новим Відділам чисел зліквідованих Відділів.

Д. Галичин відповідає, що на місце зліквідованого Відділу даємо його число новому Відділові з ощадности, а рівнож, щоб оминути високі числа, які утруднювали б працю в Головній Канцелярії.

В. Косар запитує, коли вийде перший том англомовної Енциклопедії Українознавства.

Д. Галичин відповідає, що проф. Решетар переводить вже останню редакцію над першим томом і скінчить її мабуть в липні, а тоді будуть пороблені заходи для остаточного видання того монументального твору.

Д. Шмагала запитує, чи не можливо скасувати обмежень щодо виплат посмертного по дітях.

Д. Галичин відповідає, що найбільших обмежень вимагав стейт Ню Йорк. Цього року стейт Ню Йорк скасував ці обмеження і ми можемо поробити в цій справі відповідні зміни на наступній конвенції.

І. Іванчук запитує, скільки буде коштувати Енциклопедія, хто рішає про уліпшення на „Союзівці", чи головний будинок на „Союзівці" буде готовий до вжитку на другий рік без поважних направ.

Д. Галичин відповідає, що Енциклопедія вже коштує нас $ 15,000, а коштуватиме коло $ 40,000. Частина тих видатків вернеться нам з продажу Енциклопедії. Про важніші уліпшення на „Союзівці" рішаємо в повній Екзекутиві і тому робимо деякі засідання на „Союзівці". Щодо вжитку головного будинку без поважних направ, то заходить питання, чи гостра зима не ушкодить водопроводів навіть тоді, коли головний будинок буде огріваний, бо старі водопроводи завжди спричиняють клопіт. Виглядає, що треба огрівати головний будинок кожної зими.

М. Давискиба запитує, чи Відділи повинні оплачувати кошти кліш з переданих до поміщення у виданнях УНС фотографій. Рівнож згадує про критику, спрямовану проти проф. Меннінґа в його місцевості.

Д. Галичин відповідає, що Відділ повинен заплатити за вироблення кліші з фотознімки. Щодо критики проф. Меннінґа, то його критикують такі, від яких цього можна надіятись. На проф. Меннінґа нападають Совєти, то чого іншого можна сподіватися від совєтських симпатиків? Фактом є, що проф. Меннінґ є авторитетом в українських справах, а своїми творами про Україну, він зробив велику прислугу українському народові.

На внесення В. Дідика що його піддержав Д. Шмагала ухвалено замкнути дискусію над звітом Головного Предсідника.

На внесення С. Куропася, що його піддержав М. Давискиба, ухвалено одноголосно прийняти звіт Головного Предсідника і дати йому вотум довір'я.

На внесення д-ра В. Ґалана, піддержане А. Дзюлою, ухвалено написати листа до проф. Меннінґа з висловом признання за його працю для добра українського народу.

Дискусія над Звітом Зоступника Головного Предсідника

Т. Шпікула запитує про справу процесу проф. Чубатого і чи заст. головного предсідника має пляни, як дістати молодь до УНСоюзу.

М. Пізнак відповідає, що пояснення проф. Чубатого про Митрополита Полікарпа були получені із його закликом до інших науковців, щоб вони присилали критику на його статті. На це відізвався проф. Смаль-Стоцький своїми статтями, але на дописи проф. Смаль-Стоцького, проф. Чубатий домагався надрукувати спростування, що були написані в такий спосіб, що їх ніяк не можна було помістити в „Свободі"; тоді проф. Чубатий пізвав УНСоюз за „обиду".

А. Драган додає, що проти того, що написав в Енциклопедії про Митрополита Полікарпа проф. Чубатий, заявилася майже уся українська преса і це примусило його написати пояснення, а на пояснення відізвався проф. Смаль-Стоцький.

Д-р В. Ґалан пояснює, що ця справа була предложена Головній Контрольній Комісії минулого року, і що на річнім засіданні 1955 року Головна Контрольна Комісія апробувала позицію Головного Екзекутивного Комітету.

С. Куропась запитує, чи ми сторонимо від молоді, чи молодь від нас.

М. Пізнак відповідає, що були зажалення про недопущення молоді до уряду і до активности у Відділах. Були зажалення, що відділові збори неінтересні для молоді. Треба вживати усіх способів, щоб зацікавити молодь Союзом.

І. Кокольський запитує, як допоможе Союзові наша участь в інших організаціях.

М. Пізнак пояснює, що він бачив антагонізм в інших організаціях, до яких належать члени Союзу, які повинні бути активними в союзових Відділах.

М. Давискиба: Пан Пізнак заявив, що віддав 30 днів для УНСоюзу; чи це було виключно для УНСоюзу? М. Пізнак відповідає, що так. Чи згадка у звіті про відвідини головних урядовців у Відділах відноситься тільки до Екзекутиви? М. Пізнак відповідає, що це відноситься до усіх головних урядовців.

В. Коссар запитує, чи згадка про толеранцію відноситься до членів УНСоюзу, чи теж поза Союзом. М. Пізнак відповідає, що це відноситься до усіх.

На внесення М. Давискиби, піддержане Оленою Штогрин, ухвалено прийняти звіт Заступника Головного Предсідника і уділити йому вотум довір'я.

Перед закінченням другої сесії річного засідання, Головний Предсідник повідомив приявних про одержання запрошення від Головної Управи Украиського Робітничого Союзу до головних урядовців Українського Народного Союзу відвідати оселю Українського Робітничого Союзу в Глен Спей. Приявні рішили прийняти запрошення і відвідати оселю в Глен Спей по вечері.

На цім закінчено другу сесію річного засідання о год. 5:00 ввечорі.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ НАРАД

Дискусія над Звітом Заступниці Головного Предсідника

П. Кучма запитує, що пані Жеребняк мала на думці, коли згадувала про матеріяльне піднесення „Союзівки".

Пані Жеребняк відповідає, що мала на думці уліпшення і вклад в розбудову „Союзівки".

М. Давискиба: Чи Ви коли мали нагоду довідатися про бажання старих віком жінок дістатися до Дому Старців?

Пані Жеребняк: Не мала нагоди, але члени Екзекутиви завжди мали думку, що Дім Старців призначений нарівні для чоловіків і жінок.

І. Іванчук: Чи думаєте, що ми зробили все можливе до здобуття тут народженої молоді для УНСоюзу?

Пані Жеребняк: Ми не започаткували ніякої нової програми, але зробили все, що можливе, особистим контактом.

На внесення С. Куропася, піддержане Анною Чопик, ухвалено прийняти звіт Заступниці Головного Предсідника і уділити їй вотум довір'я.

Дискусія над Звітом Головного Секретаря

І. Іванчук запитує, чи не добре було б змінити форму рекордового звіту, яка практикувалась тому 30-40 років; чи думаєте, що Ви зробили все, що було у Вашій силі, щоб виконати рішення попередніх нарад; чи не можна зібрати усі запити від секретарів і видати пояснення і відповіді для всіх?

Г. Герман відповідає, що придержувався в звітах прийнятої форми, але й додавав всілякі порівняння, та й буде додавати такі статистичні дані, яких збори зажадають. Віддавав весь свій час для УНСоюзу, на листи відповідав негайно, приготовив нове видання „Факти про УНС" на англійській мові, видав брошуру „Ваша дитина і УНСоюз" на англійській мові, дописував кожного місяця до „Трибуни УНСоюзу". На всі запити Відділових секретарів треба особистрої відповіді, бо обіжні листи люди не радо читають. В додатку, поміщував багато відповідей в рубриці „Вияснення і поради".

Олена Штогрин запитує, чому уважаємо за втрату тих членів, які відійшли з переступними листами.

Г. Герман відповідає, що тільки мала частина таких членів „губляться" в новім місці осідку, а решта зголошуються до інших Відділів і вони подані в іншій рубриці, як прибуток.

В. Гузар пропонує подавати повне ім'я і прізвище кожного члена на місячних виказах.

Г. Герман відповідає, що викази друкуються на машині IBM, а на повні імена нема місця і тому треба вживати число грамоти при кожній нагоді.

М. Давискиба запитує про причини суспендування коло 1,000 членів.

Г. Герман відповідає, що звичайною причиною є незаплачення вкладок. В одному випадку минулого року була реорганізація Відділу і цей Відділ втратив багато членів. Буває, що відділовий секретар пише до головної канцелярії про пораду, як рятувати суспендованого члена, і тоді переписуємось з таким членом. Крім того, багато секретарів не подають причин, а часто члени затаюють причину.

Д. Галичин пропонує додати до форми про суспендування рубрику про причину втрати члена. З досвіду знає, що найбільше суспендованих є тому, бо не всі відділові урядовці докладають відповідних зусиль, щоб члена задержати.

Т. Шпікула запитує, чи Головний Секретар застановлявся над можливістю завести в УНСоюзі шпитальне забезпечення.

Відповідає Д. Галичин, що Головний Екзекутивний Комітет цікавився тією справою вже віддавна. Це дуже скомплікована справа, має багато „ключок", і ввівши таке забезпечення, не маючи апарату, ми могли б не тільки напитати собі клопоту, але й дуже пошкодити організації. Якщо б це було вказаним, то УНСоюз вже давно був би ввів таке шпитальне забезпечення.

Марія Демидчук запитує, чому тепер вкладки на дитячі грамоти вищі, ніж були перед тим, чому головна канцелярія не звертає річної вкладки за суспендованого члена, яку Відділ заложив, що значить зірка при Відділі у фінансових звітах в „Свободі".

Г. Герман відповідає, що конвенція впровадила нові дитячі грамоти, з вищими вкладками, бо Союз мусів докладати до вкладок, які члени молодечого департаменту плачували. Відділ може заложити вкладку за члена, але не чекати цілий рік, щоб його суспендувати. Якщо Відділ не стягне річної вкладки до двох-трьох місяців, то такого члена треба суспендувати, а тоді вкладка буде звернена. Зірка при Відділі у фінансовім звіті значить, що в сумі, яку Відділ заплатив, включена теж сума задовження Відділу з попереднього місяця.

В Дідик запитує, чи відділові секретарі, які присилають вкладки пізно, подають причини припізнення.

Г. Герман відповідає, що не всі подають причину.

А. Дзюла запитує, чи виконано пропозиції з минулих нарад щодо реклями (емблеми, плити до радіо і т. п.).

Г. Герман відповідає, що багато з намічених пропозицій вже виконано, а деякі ще підготовляється.

Анна Чопик запитує, чи Головний Секретар має секретарку, чи пише сам, чи має бюджет для пропаґанди, чи має пропаґандивний матеріял для вигоди секретарів.

Г. Герман відповідає, що секретарки не має, але в справах доручення членам „Свободи" допомагає один з працівників в головній канцелярії. Немає потреби на бюджет, бо видатки на пропаґанду досі не були завеликі. Для вигоди секретарів, маємо доволі матеріялу, який треба зужити.

На внесення д-ра Галана, піддержане В. Гузаром, ухвалено прийняти звіт Головного Секретаря і уділити вотум довір'я.

Дискусія над Звітом Головного Касира

Анна Чопик запитує про процедуру при уділюванні морґеджу.

Р. Слободян відповідає, що наперед вимагаємо аплікації, тоді слідує оцінка будинку уповноваженими знавцями, а потім оглядини будинку двома головними урядовцями. Уділюємо морґеджі на три, п'ять, або десять років. При уділенні морґеджу вимагаємо однакових умовин від членів і від нечленів.

І. Іванчук завважує, що вимагаємо замало інформацій на аплікаціях про морґедж.

Відповідає М. Пізнак, що приготовляємо нові форми аплікацій на взір тих, що їх вживають банки.

М. Давискиба запитує, хто відповідає за всі роботи на „Союзівці".

Р. Слободян відповідає, що Екзекутива УНСоюзу відповідає за всі роботи, а її доручення виконує Данило Слободян, який має теж асистента в особі п. В. Кваса і кілька постійних робітників.

А. Дзюла запитує, чи маємо на „Союзівці" забезпечення від вогню.

Р. Слободян відповідає, що маємо не тільки забезпечення ,але теж усі прилади для забезпеки від вогню, яких вимагають стейтові закони.

Т. Шпікула запитує, скільки досі коштує „Союзівка". У відповідь Р. Слободян подав, що книжкова вартість виносить $ 171,478.06.

На внесення С. Куропася, піддержане д-ром В. Ґаланом, ухвалено прийняти звіт Головного Касира і уділити йому вотум довір'я.

На внесення Олени Штогрин, що його піддержали В. Дідик і Д. Шмаґала, ухвалено прийняти звіт Головної Контрольної Комісії без дискусії і уділити їй вотум довір'я.

На внесення д-ра Галана, що його піддержав І. Іванчук, ухвалено прийняти звіти Головних Радних без дискусії і уділити їм вотум довір'я.

Дискусія над Звітом Начального Редактора „Свободи" А. Драгана

Анна Чопик запитує, скільки коштує оправлений річник „Веселки".

А. Драган відповідає, що маємо тільки сто оправлених річників „Веселки", які продаємо по $10.

С. Куропась: „Свобода" повинна відверто писати, що вона опікується новими іміґрантами. Чи не можемо присвятити частину „Веселки" англомовній молоді?

А. Драган відповідає, що не робимо різниці між шарами нашого членства, бо нові іміґранти вже перестали бути новими. Щодо „Веселки", то вже пороблено пляни пристосувати „Веселку" теж до англомовної молоді.

В. Дідик запитує, чому „Свобода" поміщує оголошення аґентів про посилку пакунків на кУраїну, коли є статті проти висилки пакунків?

А. Драган: Ці справи вже кілька разів були вияснювані на сторінках „Свободи". Оголошення є комерційні, а в статтях вияснюємо наше становище.

В. Гузар запитує, в якій цілі поміщено портрети совєтських генералів в календарі „Свободи".

В. Драган вияснює, що фотографія була поміщена у зв'язку з фейлетоном про медальоманію совєтських генералів і на сміх а не звеличання їх. Деякі того не зрозуміли.

На запит П. Кучми про непоміщені дописи з Ню Йорку, А. Драган відповідає, що таких дописів в редакції або цілком не було, або їх прислано пізніше, ніж були запити про їх непоміщення.

І. Іванчук завважує, що потрібно української книжки для дітей, що потрібно присвятити хоч половину сторінки в Юкрейнісн Віклі для науки української мови, що ми не повинні вживати невідомих українських слів.

А. Драган пояснює, що в тій цілі переводимо реорганізацію „Юкрейнісн Віклі" і всі ці побажання маємся на увазі.

Т. Шпікула завважує, що „Свобода" не трактує усіх однаково, бо одним поміщує статті скорше а іншим пізніше.

А. Драган пояснює, що це залежить від матеріялу, бо статті на актуальні теми треба поміщувати негайно, доки вони актуальні.

На внесення д-ра В. Ґалана, що його піддержала Марія Демидчук, ухвалено прийняти звіт Начального Редактора і уділити йому вотум довір'я.

Дискусія над звітом редактора „Юкрейнісн Віклі"

І. Іванчук запитує, що Редактор думає про частину присвячену для дітей четвертої-п'ятої шкільної кляси.

С. Шумейко відповідає, що „Юкрейнісн Віклі" призначена для дорослих, але чверть або половина сторінки може бути вживана для молодшого покоління.

П. Кучма запитує, чи не можна б дати дітям інформативного матеріялу про Україну, піддержуючи ними збірку фондів на „Юкрейнісн Віклі".

Відповідає А. Драган, що збірки на „Веселку", це фонди „Свободи", а Головний Екзекутивний Комітет ніколи не відмовив фондів на „Юкрейнісн Віклі".

М. Давискиба зауважує що побажані книжки для дітей.

На внесення П. Кучми, яке піддержав А. Дзюла, ухвалено прийняти звіт редактора „Юкрейнісн Віклі" і уділити вотум довір'я.

На цім закінчено третій день нарад а головні урядовці подались до оглядин місця, що призначене на дитячий табор.

ЧЕТВЕРТИЙ ДЕНЬ НАРАД

Продовження дескусії

М. Давискиба звертає увагу, що прийнято звіт та признано довір'я редакторові „Юкрейнісн Віклі", не зважаючи на всі застереження, які були в цій справі у звіті гол. ред. А. Драгана та які висловлювали поодинокі дискутанти.

Д-р Я. Падох заявляє, що окремі звіти поодиноких видань „Свободи" є зайві, бо повний звіт здає головний редактор.

Після дальшої дискусії та для оминення таких суперечностей в майбутньому рішено приготовити окрему резолюцію з спеціяльними повновластями для головного редактора.

(Закінчення на стор. 5-ій)

ПРОТОКОЛ

З НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У.Н.СОЮЗУ, ЯКЕ ВІДБУЛОСЯ В ДНЯХ 21-го ДО 25-го ТРАВНЯ 1956 РОКУ НА „СОЮЗІВЦІ" В КЕРГОНКСОН, Н. Й.

(Продовження дискусії зі стор. 3)

ВНЕСКИ І УХВАЛИ

На внесення І. Іванчука, яке піддержав І. Кокольський, ухвалено уділити наступні дотації з Народного Фонду:

1.	Англомовна Енциклопедія Українознавства	$ 5,000
2.	Народний Фонд У. К. К.	2.500
3.	ЗУАДКомітет	1,000
4.	Курси Українознавства на „Союзівці"	1,000
5.	Український Вільний Університет в Мюнхені	500
6.	Український Католицький Семінар у Вашингтоні	500
7.	Осередок Української Культури в Канаді	400
8.	НТШ на Дім Культури в Ню Йорку у доповненні до попередніх $600	400
9.	Американський Червоний Хрест	250
10.	Культурно-освітний Комітет в Торонто, Канада	250
11.	Православна Колегія св. Андрія в Бавнд Брук	200
12.	Комітет Українців Канади	200
13.	Заочні Курси в Сарсель, Франція	200
14.	Нова (гаслова) Енциклопедія, Українознавства Сарсель, Франція	200
15.	Організація Молоді „Пласт"	200
16.	Сиротинець у Филаделфії	150
17.	УВАН у Канаді	100
18.	Українознавчі Стипендії на Манітобському Університеті в Канаді	100
19.	Українсько-Американська Культурна Федерація у дітройті	100
20.	Жіноча Академія СС Василіянок у Факс Чейс	100
21.	УВАН У ЗДА	100
22.	Фонд УкраїнськоАмериканських Ветеранів	100
23.	Стипендійний Студентський Фонд СУСТА	100
24.	Дитяча Оселя в Шикаґо	100
25.	УТҐІ в Німеччині	100
26.	КОДУС в Німеччині	100
27.	Бібліотека ім. Симона Петлюри в Парижі, Франція	100
	Разом	$14.050

На внесення І. Іванчука, піддержане Оленою Штогрин, ухвалено перенести 4 відсотки з вкладок, вплачених в 1955 році до Посмертного Фонду Дорослих, до Адміністраційного Фонду.

Культурна Комісія

На внесення М. Давискиби, яке піддержала М. Демидчук, ухвалено доповнити Культурну Комісію, щоб Культурна Комісія складалась з таких членів: Д. Галичин — голова, А. Драган — секретар, Ґеновефа Жеребняк, д-р В. Галан і д-р Ярослав Падох — члени.

„Веселка"

На внесення Д. Шмаґали, піддержане В. Дідиком, ухвалено доручити Екзекутиві поробити старання, щоб перевести „Веселку" на передплату і видавати на кращому папері.

Наступна Конвенція

На внесення А. Дзюли, піддержане Г. Жеребняк, ухвалено, щоб наступна Конвенція відбулася в Клівленд, Огайо, в тижні почавши від 26 травня 1958 р.

Перенесення до Ню Йорку

На внесення д-ра В. Галана, піддержане О. Штогрин, ухвалено доручити Головній Екзекутиві продовжувати пороблені вже заходи для підшукання відповідного приміщення та перенесення Головної Канцелярії У. Н. Союзу та Видавництва „Свобода" до Ню Йорку.

Діточа Оселя

На внесення Олени Штогрин, піддержане І. Іванчуком, ухвалено відложити будову оселі для дітей на „Союзівці" та поробити заходи для приміщення дитячого табору в одному з існуючих будинків.

Павільйон

На внесення Д. Шмаґали, піддержане Т. Шпікулою, ухвалено доручити Головній Екзекутиві приготовити пляни для будови павільйону на „Союзівці".

Організаційні справи

На запрошення Головного Предсідника, п. С. Дембіцький дав короткий реферат на тему „У. Н. Союз як асекурація."

В організаційних справах, а головно на тему, як оживити Відділи УНСоюзу, вив'язалась дискусія, в якій забирали слово усі головні урядовці.

Д. Шмаґала наводить з досвіду, що треба особистого контакту в цілі приєднання нового члена; пропонує більшу винагороду секретарям.

І. Іванчук заявляє, що підвишка винагороди для секретарів не допоможе в оживленні Відділів; потрібно натиску з Головної Канцелярії, потрібно брошур на різні теми, більше підприємств по Відділах, окружних віч, спортової акції.

І. Кокольський уважає, що потрібно активізації відділових урядовців, треба писати до відділових предсідників і касирів, щоб спонукати їх до активности.

Д-р Я. Падох заступає думку, що секретарям треба давати почесні винагороди в роді почесних грамот, перстенів згадати х в „Трибуні". УНСоюз повинен мати високу ціль, наприклад, центральну бібліотеку, стати протектором молоді, пропаґувати едукаційні грамоти.

П. Кучма дає признання п. С. Дембіцькому за добрі поради. Заявляє, що лекції і відчити не притягали членів на збори його Відділу. Зворот готівки беруть звичайно молоді члени, за яких батьки платили вкладки. Уважає побажаним скликувати окружні збори.

В. Дідик уважає, що Головна Екзекутива повинна мати вплив на вибір відділових урядовців.

М. Давискиба відчуває потребу відповідних відділових секретарів і співпраці предсідників і касирів по Відділах.

В. Коссар уважає корисними зустрічі з секретарями. Заявляє, що багато Відділів не відбувають приписаних статутом зборів, а це не допомагає розростові Відділу

Т. Шпікула пропонує оголошення в радіо і продовження кампанії.

На внесення Д. Шмаґали, піддержане О. Штогрин, ухвалено доручити Головній Екзекутиві до вирішення справи підвишки для відділових секретарів по році.

На внесення І. Іванчука, піддержане О. Штогрин, ухвалено здержати дальші оголошення в Канаді впродовж літніх місяців: червень, липень і серпень.

Повновласті Гол. Редактора „Свободи"

На внесення Олени Штогрин, піддержане Т. Шпікулою, ухвалено прийняти наступну резолюцію: Головний Уряд потверджує ухвалені вже на попередніх річних нарадах повновласті для головного редактора А. Драгана, зв'язані з його відповідальністю за „Свободу" та її видання (англомовний тижневик „Юкрейніен Віклі", „Веселка" та ін.) і поширити їх на — апробовані Головн. Екзекутивним Комітетом — такі заходи, включно з персональними і технічними змінами, які могли б бути необхідні для дальшого росту і розвитку „Свободи" та її видань.

Головний Предсідник висловив вдоволення з перебігу нарад і, закликаючи головних урядовців до дальшої праці для добра УНСоюзу і української спільноти, закрив наради о год. 7:00 вечір, 24-го травня. Наради закінчено відспіванням українського, американського і канадійського Національних Гимнів.

Г. Герман, гол. секр. УНСоюзу

Дмитро Бучинський

СЕРЕНАДА ПРОФЕСОРА ЩУРАТА

Між Теребовлею і Копичинцями, Зарваницею і Хоростковом, трохи відбите від шляху, якби його соромилося, на нашому тихому Поділлі — лежить село Кобиловолоки. Як сьогодні воно виглядає — годі вгадувати, але напевне не так, як тому двадцять років: купалося у своїх розкішних і великих садах. Село багате, біля 600 господарств, під оглядом населення — українське. Пишалося не тільки своїм матеріяльним багатством, але й гордилось національною свідомістю, високою культурою і своїми синами й доньками, які займали чільні місця в нашому церковному, науковому, кооперативному, культурно-освітньому й політичному життю нашого народу.

Вистачить згадати Василіянина о. Бараника, його брата українського посла до польського сойму, академіка проф. д-ра Василя Щурата, лікарів, адвокатів, гімназійних професорів, кілька десятків народних учителів, кооператорів, просвітян та багато інших професій, включно до друкарів — це багата данина селянських стріх Кобиловолок Україні.

Були роки, зокрема останнє десятиріччя перед другою світовою війною, коли на літні вакації в селі збиралося 150-200 осіб кобилян, як самі вони себе називали; збиралися з родинами на вакаційний апель, на перегляд своїх сил. Повно їх тоді було в просторій церкві, читальні „Просвіти", в селянських хатах, коморах, таборували в стодолах, а навіть у тінях садів. Співи, дискусії, жарти, дзвінкий сміх наповняли тоді не тільки кожен куток села, але також розлогі поля; відгомін їх широкими ріками — котився по сусідніх селах.

Одним з перших виходців кобилян, сеньйором тих, що йшли на допомогу нашим містам, тим, що жертвенною працею трудилися на різних ділянках нашого життя — був проф. д-р Василь Щурат, в одній особі педагог, учений, письменник, поет, просвітянин. Але це тільки одна сторона медалі многогранної праці проф. Щурата. Не треба забувати, що він був нашим великим християнином, великим патріотом і великим приятелем молоді. Він був уже сивоволосим дідусем і при цьому молодим студентом, бо духом він ніколи не старівся. Все молодеча погода, як світле сонце і місячна лагідна ніч, панувала на його чолі, на ілому обличчю; під сивим вусом, як веселка, юнацькими кольорами грала благородна усмішка.

Сеньйор кобиловолоцької інтелігентної еліти народився 24 липня 1871 року в селянській сім'ї. Можна зустрітися з роком його народження також 1872, але цей рік недійсний, бо сам проф. Щурат, згадуючи часто свої молоді літа, говорив, що він на п'ять місяців молодший за Лесю Українку. Помер він у Львові, проживши 77 років, в 1948 році.

До рідного гнізда проф. Щурат навідувався майже кожних вакацій, за вийнятком останніх 15-17 років, коли вік і родинні обставини не дозволяли на часті відвідини далекого родинного села. В рідному гнізді, як сам він часто підкреслював, дійсно відпочивав по трудах, переживав там дитячі, юнацькі і студентські бурхливі літа, що прошуміли над сивою головою, як весняні води.

Причалюючи до тихої пристані батьківської хати, першою екскурсією поза рідне село була Зарваниця. Туди пішов він до Пресвятої Богородиці, кожний раз пішки туди й звідтам. Там, у стіп чудотворної ікони Матері Божої, складав свій світ, набирався нової сили для нової праці, там переживав він поції своєї чудової поеми „Заваниця", яку він надхненно рецитував місячної липневої ночі, під кріслатими липами панщизняного хреста в рідному селі. Так відтворити словом власний твір можна тільки раз у життю, як це було тому 25 років.

Величава церква, приходство, школа, будинок „Просвіти", панщизняний хрест у віночку старих лип — це центр села, кобиловолоцьке „корзо". Там кожного вечора відпочивав проф. Щурат. Але не сам. Родоначальник все був в оточенні молоді, бо любив він змагатися з голосами солов'їв, любив молодечий сміх, як срібні дзвіночки, жарти, спогади-спогади. Часом концерти продовжувались до синявих ранків, часом, для різноманітности вечора й ночі, задихуючись, обертав пластинку патефон, часом в руках кобиляна-віртуоза жалілась скрипка, а часом в нічній тиші розпливались звуки цілої оркестри.

А все таки проф. Щурат був невільником краси народної пісні.

Там народилась „Серенада професора Щурата". Звичайно професор запевняв, що вона пам'ятала ще його парубоцькі часи, але ніхто її в селі не знав ані слів, ані мелодії до того часу, аж її не зрадив Професор, вже з шостим хрестиком на раменах. Можливо, що ця серенада принесена Професором з якоїсь закутини широкої України, але більше правдоподібно, що вона була погідним тремтінням все молодої поетової душі, знаменито, так словами, як мелодією підстроєною під лад нашої багатої народної пісні.

У всякому разі ні слова, ні мелодія цієї пісні нікому з кобилян перед проф. Щуратом не були знані, і ввійшли в хроніку його життя як „Серенада професора Щурата". Вивчили її від Професора тільки „парубки". І в одну липневу нічку, коли „дівчата" пішли спочивати, коли навіть солов'ї втомилися по кобиловолоцьких садах, під хатами, коморами й стодолами сонного села, під батутою-палицею проф. Василя Щурата, пролунала, якби стихія молодої душі — серенада:

Іване, Іване, Іване,
Іване, — да гей!
Чом ти не приходив,
як не було мами?

Навіть сивоволосі „дівчата" (проф. Щурат дівчатами називав всіх жінок, а парубками, або парубоцтвом всіх чоловіків) до сліз були зворушені серенадою, а довговолосі „молоденькі мучениці" не могли дождатися своєї черги серенати. Бо співали її по-старшині „парубки" на чолі з проф. Щуратом. Співали тільки по півночі, коротких жнивових ночей, а Кобиловолоки великі.

Чом ти не приходив,
як тобі казала? — да гей!
Тепер не калатай,
бо-м позасувала.

Багато проминуло років. Ті, яким проф. Щурат співав раз серенаду, привозили до Кобиловолок золотоволосих і карооких доньок. Професор щораз то рідше заглядав під липи, що роками, як він, похиляли своє гілля зі соковитими і великими, як спрацьована селянська долоня, листками, а його серенада все з однаковою насолодою, з однаковим теплим спогадом і погідністю жнивної ночі, плила з уст молодого покоління так само, як звучала вона перший раз з уст проф. Щурата:

Тепер не калатай,
бо поломиш замки, та гей!
Сама добре знаю,
що йдеш від Маланки!..

Страшним гураґаном покотилося наше життя. Пропав, як у безвісти скотився чар жнивових ночей. Спочиває по життєвих трудах наш великий кобилянин, проф. д-р Василь Щурат. Можливо, що в жорстокій московській дійсності його могила заросла бур'яном. Його духові діти, молода ґенерація: частина пішла за своїм Професором, частина розбрелася по широкому світі, а частина, напевно найменша, залишилась вірна Рідній Землі. Господь святий знає, чи хтось з живих у ці липневі ночі згадає Професора, чи хтось прийде під панщизняний хрест послухати шелесту листків старих лип, чи хтось колись заспіває ще „Серенаду Професора Щурата"?

Мадрид, у липні 1956 Р. Р.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Підготова до 100-ліття народин Івана Франка

Українська Громада у Филаделфії приготовляється величаво відзначити 100-ліття з дня народин Ів. Франка. Для переведення цього великого свята створено Український Громадський Комітет під протекторатом Українського Конґресового Комітету. До управи цього комітету обрано слідуючих громадян: голова — адв. Т. Свистун; заст. голови — Михайло Дубас; секретар — Дмитро Василащук; касир — Роман Карбівник; імпрезовий референт — Юрій Гаврилів; пресовий реф. — Зосим Дончук; члени контрольної комісії — Євсевський і Ступницький; члени — Мирон Утриско і Дмитро Шекерик.

Для звеличання великого сина України запрошено Хор „Кобзар" під керівництвом д-ра Антона Рудницького; Михайла Мінського, баритона, артистку Клявдію Кемпе Гош, Галину Ганін — декляматорки; бесідників — в українській мові д-ра Матвія Стахова, в англійській мові — Едварда Попіля.

З нагоди 100-ліття народин також вийде книжечка про Івана Франка і його творчість, яку написав проф. Вол. Дорошенко.

Велика Академія в честь Івана Франка відбудеться в суботу, дня 29-го вересня, у Филаделфія Гай Скул фор Герлс, при 17-ій і Спринг Гарден вулицях.

Проситься всі Українські Організації в Филаделфії не влаштовувати жадних виступів на цей день.

Прес. Реф.

Нюарк, Н. Дж.

Осяги діяльности місцевого УМІ

З приводу більшої кількости учнів, Управа Українського Музичного Інституту враз з Батьківським Кружком були змушені в останньому часі визначити річні пописи учнів в Нюарку, Джерзі Сіті, Пассейку та Елизабеті у двох реченцях: в суботу 16-го травня ц. р. в залі Лавтерс-піяно в Нюарку і в неділю 10-го травня ц. р. в залі Ґріфічавдиторіюм рівнож в Нюарку. В обох днях д-р Л. Голінатий, секретар місцевого Відділу УМІ, відкривав ці мистецькі імпрези, вітаючи батьків і гостей, які виповнили вщерть обидві залі.

Перша імпреза, влаштована Відділами УМІ: Нюарк, Джерзі Сіти і Елизабет 16-го травня ц. р., з уваги на багату і атракційну програму тривала дещо довше. Виступали на ній учні: а) фортепіянової кляси Т. Богданської: А. Данилко, З. Векесевич, З. Смішкевич, Леся і Ліда Левицькі, М. Дармохвал і Л. Гук; б) фортеп. кляси С. Дзядів: Л. Підгородецька і Л. Вітер; в) фортеп. кляси І. Заяць: К. Семанишин, О. Марків, О. Миґаль, Л. Миськів, М. Малюца і Л. Гельбіґ; г) фортеп. кляси Р. Темницької: . Купчак, Х. Пінковська, Х. Хитра, А. Сиваник і М. Гаврилюк та ґ) фортеп. кляси проф. М. Фоменка: Т. Равш.

Скрипкова кляса проф. М. Цісика була заступлена учнями: Ю. Вожаківський, Е. Загуменний, М. Процюк, М. Сиваник, Н. Олесницький, І. Стройник, Л. Векесевич, С. Нагнибіда, В. Янюк, Г. Сплавник, В. Шалденко. Окремою точкою програми цього вечора був виступ скрипкового ансамблю і скрипковий дует.

З великим заінтересуванням приглядалась зібрана публіка рівнож виступові дитячого садка при УМІ, який започаткував імпрезу. Наймолодші віком учні згаданого садка К. Дацківський, Р. Ляшевич, В. Ставничий і В. Черента, по поясненні програми учит. Г. Мирошниченко, старались виявити свою амбіцію у виконанні різноманітної програми, при акомпаніяменті п. Т. Богданської.

Чергова імпреза з рамени Відділів УМІ: Нюарк, Пассейк і Джерзі Сіті відбулась —10-го червня ц. р. Програма була дещо коротша. Виступали учні: а) фортеп. кляси Т. Богданської: З. Гнатик, Дз. Левицька, М. Сорочко, О. Карпенко, Л. Коровник, М. Дармохвал, У. Ковальська; б) фортеп. кляси Г. Клим: М. Ковблянська, О. Нагнибіда, Д. Роговський, Я. Шпирка, Л. Яковенко, Л. Янів, М. Боровик; в) фортеп. кляси проф. Р. Савицького: Зв. Гой, В. Дзедзик; г) фортеп. кляси Р. Темницької: М. Леськів; ґ) фортеп. кляси проф. М. Фоменка: У. Цяпка, А. Панькевич, В. Сигалів, В. Ничка і В. Рицар; д) фортеп. кляси О. Чипак: М. Смородський, Л. Рудницька і В. Кобзар.

На обидвох імпрезах виказалось, що у нас чимало молодих талантів. У деяких учнів була солідна підготова до виступу, виконання ними точок програми під оглядом технічним і мистецьким не лишало б нічого більше до побажання, натомість у деяких учнів замітна була лише велика доза техніки гри. Назагал ці імпрези були дуже симпатичні. Виступи учнів УМІ були зовсім вдалі і враження по цих імпрезах залишилось у всіх гарне.

О. У.

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

НЕРУ ПОЧУВ В ЕВРОПІ БАГАТО ПРАВДИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

6 липня), а звідтіль до Дебліну, Парижу, Бонну, на острів Бріоні в Юґославії, до Каїро і назад до Ню Делі. Заповіджений приїзд Неру до Вашинґтону відкликано з уваги на недугу Президента. Але в самій Европі Неру почув так багато речей про большевизм і його вождів, — не теоретичні міркування публіцистів, а конкретні факти від найавторитетніших державних мужів, — що це не могло залишитись цілком без впливу на його погляди. Правда, Неру страшенно впертий, але він знайшов також упертих партнерів-інформаторів. Наприклад, про його довгі розмови з Конрадом Аденауером преса писала, як про „зустріч двох упертих старців", підкреслюючи, що індивідуальність обох цих діячів найвиразніше виявилась у тому, що ні один із них не вдавав облудної приязни і не приховував своєї антипатії до поглядів другого. Але коли Неру не зумів вдуматись у психіку німецьких демократів, не зумів зрозуміти дійсної совєтської політики у відношенні до об'єднання Німеччини і „радив" своїм західньо-німецьким господарям шукати об'єднання їхніх земель „у мирних переговорах", то все ж уперше був примушений там же, на західньо-німецькому ґрунті признати, що східньо-европейські народи „очевидно, перебувають під тиском і, ясна річ, я переконаний, що вони повинні бути вільні". Так само його, індійського соціяліста, переконали соціялісти Молле і Піно в Парижі, що проблема зречення з Альжиру на користь арабів не така проста, коли живе там мільйон европейців, які вправді експлуатують країну, але яким теж та країна завдячує все те, що має тепер із цивілізаційного поступу, — і він зрозумів з лондонських нарад, що справа прилучення Кипру до Греції не така проста, як здавалося б з летючок кипрсько-грецької молоді: бо на карті стоїть не тільки вся економіка Англії, але й частинно цілої Західньої Европи, залежної від середньо-азійської нафти, та безпека Середнього Сходу, що має такого приємного північного сусіда, як Совєтський Союз.

І тому надії на Неру, що їх плекав згаданий вже тут єгипетський президент Нассер, висловлені в заголовках єгипетських вісток про „історичну зустріч" у Бріоні, розвіялись, як дим. Неру не підтримав його ані в пункті Альжиру, ані в пункті Кипру, не похвалив і не приєднався до фанатичного походу проти Англії і Франції. Він поставився рішуче неґативно до єгипетської концепції творення „третьої сили" поміж демократичним і комуністичним світами, себто якогось бльоку невтральних країн, — виступив в обороні „природних економічних інтересів" на Середньому Сході, особисто сформулював комунікат про конференцію в Бріоні, як про другорядну й радше випадкову зустріч, і не залишив сумніву в обсерваторів, що він, Неру філософ, соціяліст і демократ, має мало спільного з комуністом-диктатором Тітом та військовим авантуристом-диктатором Нассером. Він далі є за допущення комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй і далі ґнівається на Америку за постачання зброї Пакістанові. Він далі не добачає небезпеки від Москви чи Пейпінґу, як агресивно-імперіялістичних центрів, і далі не дає відповіді на питання, чи Індія зможе оборонити себе без допомоги збоку осуджених військових бльоків, „які (за словами Неру) приносять більше шкоди, як користи, і погіршують міжнародну атмосферу", якщо одного дня комуністичний „співіснувальний" Китай заатакував би Індію . . .

А все ж добре сталося, що Неру почув багато слів правди від Ідена, Ллойда, Мензіса і Лорена, Молле і Аденауера, і напевно добре станеться, коли Неру, приїхавши до ЗДА в найближчому році, після президентських виборів, почує у Білому Домі і в Конґресі, від десятків мудрих людей мудрі й одверті слова на тему свого невтралізму і своєї наївної віри в щирість „нового обличчя" совєтської політики.

ЛИСТ БУВШОГО УПІВЦЯ З СИБІРУ

„Шлях Перемоги" (Мюнхен) містить в числі з 5-го серпня лист бувшого вояка УПА, який, поранений, потрапив у полон до большевиків, а потім десять років перебував у совєтських концтаборах. Звільнений з концтабору, він повернувся до рідного краю, але там його знову заарештували з родиною і вивезли на Сибір. Лист дістала сестра засланого, яка живе тепер на Заході. Ось його зміст:

„Добридень Дорога Сестро!

Листи пишіть до нас безпосередньо, бо ми нічого не боїмося. Зрештою, чого ж нам тепер боятися? Адже другого Сибіру нема.

Чи розумієте мене, який перейшов „десятилітню школу" та все інше? Не думайте, що може ми жаліємо за тим, що ми сьогодні тут. Ні, ми навіть гордимось, що ми ті, а не інші . . . В нашій хаті ми самі повинні бути господарями, а не хтось інший! Я вірний своїй матері, нашим братам і сестрам і завжди захищатиму все те, що в інтересах нас усіх.

Ну, що ж Вам написати? Я не люблю розпускати „нюні", але треба Вам правду сказати, що хворію . . . Якщо зможете дістати якісь хороші лікарства від нервової системи і від печінки, то пришліть . . .

Ви нас питаєте, хто нам поміг туди виїхати? А що ж, хіба в нас мало „добрих людей"? Але їх вже нема, вони разом з нами тут. Тут є з усіх сіл, люди з цілої України. Правда, що дуже живуть дружно між собою, люблять-ся і одні одним помагають . . . Алеж хлопці теж не дають собі в кашу наплювати тим „мохам".

Вже хотілося б поїхати на Україну, але рано чи пізно ми поїдемо, бо я вірю сильно у свої душевні передчуття . . .

Передаю щиросердечний привіт з далекого Сибіру усім нашим братам і сестрам українцям . . ."

Віденська критика про Іру Маланюк

Як було вже повідомлення в пресі, наша співачка Іра Маланюк виступила в „Аїді" в ролі Амнеріс у Віденській Державній Опері 28 квітня ц. р. Ось що пише про неї критика:

„Neuer Kurier", 2 травня 1956.

„Божеська Амнеріс", під цим заголовком читаємо: Іра Маланюк, яка вже виступала як Брангена і Геродіяда у віденській опері, тепер показала себе у ролі Амнеріс. Прегарна, маєстатична Амнеріс, якої божеський вираз лиця навіть у найгострішому ривалізуванні з Аїдою нічого не втратив із своєї гармонії. До переконливої гри долучилося зріле голосове виконання: м'яке меццосопрано пані Маланюк має в глибині повні, милозвучні альтові барви, у високих позиціях блискучий металь. Тому не диво, що сцена суду була кульмінаційним пунктом цього вечора. — *I.*

„Presse", 1 травня 1956.

Іра Маланюк, гість з Мюнхену, молода альтистка, вміє легко і певно собі здобути симпатію публіки своїм теплим, субтельним і правильно розвиненим гарним звуком голосу. Вона приносить зі собою все позитивне: висловлюється культурно і також в афекті вміє зберегти поставу, а звукові надає заокруглення і мистецького викінчення. Її успіх є подвійний, коли зважимо також знамениту обсаду інших роль. — *Kr.*

„Neues Oesterreich", 1 травня 1956.

Іру Маланюк зараховуємо до найкращих виконавців ролі Амнеріс і до найвизначніших співачок німецьких сцен. З психологічною глибиною вона формує трагедію первісного, палкого кохання, що не лише любленого мужчину, але й себе саму кидає у пропасть.

„Oesterreichische Neue Tageszeitung", 1 травня 1956.

Іра Маланюк, яка прийшла з Мюнхену, приносить зі своїм звучним іменем визначний співацький формат, як також високодостойну, маєстатичну поставу і шляхетні риси королівської постаті Амнеріс. Нас захоплює її м'яке, мов повні дзвони, гора і взагалі її правдивий, характеристичний альтовий реґістер. Її жіноча ніжність наближає до нас гострий, деспотичний профіль цієї сценічної фіґури. — *Fritz Skorzeny*

„Das kleine Volksblatt", 1 травня 1956.

Вистава „Аїди" в Державній Опері 28-го квітня мала святочний блиск. Іра Маланюк була королівською Амнеріс, яка своїм опанованим, культурно проведеним і милозвучним голосом знаменито характеризувала ролю суперниці. — *Ta.*

НОВІ КНИЖКИ

Die Welt der Slaven.

У Німеччині (Мюнхен — Вісбаден) вийшло перше число квартальника „Die Welt der Slaven", присвяченого славістиці. На 136 сторінках великої вісімки „Слов'янського Світу" знаходиться багато різностороннього матеріялу, цікавого й українському читачеві. Такою є оригінальна стаття Д. Чижевського, присвячена завданням дослідів над слов'янським романтизмом й рецензії редактора журналу Е. Кошмідера на Російсько-білоруський та Старопольський словники. Наші славісти повинні звернути увагу на цей новий журнал й доповнювати, щоб українїстика була в ньому належно заступлена.

Проф. Степан Килимник. Український рік у народніх звичаях в історичному освітленні. Том перший (Зимовий цикл). Праці Інституту Дослідів Волині за редакцією д-ра П. Теничка. Ч. 3. Вінніпеґ. Накладом Видавничої Спілки „Тризуб", 1955. Стор. 151.

Це перший том з великої, у чотирьох книгах, праці проф. С. Килимника про народній календар України, зокрема Волині, що виходить заходами Інституту Дослідів Волині. Праця потрібна, особливо тепер, коли багатющі наші народні звичаї й обрування швидко зникають. Записи фолкльору вже й тепер дуже тяжкі, а за кілька десятків років вони стануть неможливі поза межами України. Тож заслуга автора й видавців у рятуванні нашого, колись багатющого, фолкльору від забуття. Хоч маємо багато записів й наукових праць про народній календар, але вони тут майже недоступні, а праці проф. Білецького, Курінного, Петрова й ін. торкаються лише окремих тем народного року. У цій праці він буде представлений повно. Праця С. Килимника описова, поминає багато нових пояснень окремих звичаїв та часто оминає висновків. Виклад дуже популярний, бо праця спочатку друкувалася в часописі „Український Голос". Автор намагається або зробити повчальними свої записи, або заподрібно пояснити їх, що збільшує розмір книги. Мова, правопис й коректа книги добрі, а „бібліографічний список" досить повний. Як звичайно в наших виданнях, прикро вражає відсутність покажчика.

I. К-ий

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшати кадри ідейних українських працівників.

ПІСЛЯ СТРАЙКУ — ВЕРТАЮТЬСЯ ДО ПРАЦІ

Робітники найбільшої сталеварної корпорації „Юнайтед Стейтс Стіл" вертаються радісно до праці, добившися підвищення заробітної платні.

Короткі Вісті

● **Секретар здоров'я і виховання Меріон Б. Фолсом** подав до відома, що, з огляду на задовільне збільшення запасів вакцини Солка, скасовано вже розпорядок про пропорційний розподіл вакцини між поодинокі стейти. Відтепер вакцину можна буде одержувати не тільки через лікарів, але і в аптеках.

● **Число затруднених в липні** ц. р. зросло на яких 100.000 до 66,600.000 осіб. Водночас на таку ж саму кількість осіб впало число безробітних в липні, яке із 2,900.000 зменшилося до 2,800.000 осіб. До цього числа не зараховано 650.000 сталеварних робітників, які страйкували на протязі місяця липня, бо їх не можна вважати безробітними.

● **Юґославія** підписала в Москві новий договір, згідно з яким СССР і Східня Німеччина дають їй позику в сумі 175,000,000 дол. на розбудову впродовж найближчих 5-ох років алюмінійового промислу. Часописи звертають увагу на диковину, що Юґославія дістає фінансову допомогу від східньо - німецької „держави", яку вона досі не визнала і з якою не втримує дипломатичних взаємин. Очевидно, що Москва подиктувала німецьким комуністам цю „трансакцію", щоб скомпромітувати Західню Німеччину.

● **Американський** католицький єпископ Амброз Піндкер з Шікаґо, ув'язнений китайськими комуністами в серпні 1951 року під час його місійної акції, вийшов на волю і перебуває в шпиталі місії ОО. Франціскан у Шанхаї. В комуно - китайських в'язницях є ще 10 американських громадян.

ПОДЯКА ВІД УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА В ЗБІРЦІ ДЛЯ УЧХ

Цьгорічна збірка фондів для Американського Червоного Хреста, що відбулась впродовж місяця березня ц. р., вже через другий рік дала кращі висліди як у минулих роках, бо зібрано під нашими церквами 782 дол., включно з лістами, що були в деяких наших підприємствах.

Подібно, як у минулих роках, цьогорічною збіркою зайнялись наші жінки охотниці і їм, як і всім щиро патріотичним українським громадянам, належиться щира подяка.

Подаю до загального відома, що Український Відділ Американського Червоного Хреста є розв'язаний. Причиною цього є те, що нема праці.

Головна Кватира нам заявила усно і листовно, що Український Відділ Американського Хреста не існує і вони лише просять всіх охотниць, щоб надалі їм допомагали в збірці фондів або складанні бандажів у Головній Кватирі. Якщо Український Відділ вже не існує, то нам всім українським жінкам охотницям можна зайти самостійно на Головну Кватиру Американського Червоного Хреста і піддержати цю благородну Установу.

По ближчі інформації прошу звертатися на мою адресу, бо ми, жінки-охотниці, надалі працюємо самостійно для Американського Червоного Хреста в Ню Йорку.

За Управу:
Ірина Скодзінська
303 East 5th Street,
New York 3, N. Y.

Зі Спорту

БОРОТЬБА „УКРАЇНИ" — ЗА ФУТБОЛЬНИЙ ПРИМАТ КВІБЕКУ

Монтреаль. — Віце-майстер Канади СТ Україна, Монтреаль, добула три перемоги і потерпіла одну поразку в боротьбі за футбольний примат провінції Квібеку — у східній зоні Канади. В змаганнях за чемпіонат Н. Ліґи Квібеку, які цього року ведуться при участі тільки 6-ти клюбів, в серії 3-ох матчів кожний-з-кожним, СТ Україна вдержується на чолі табелі показника. Український лідер Н. Ліґи Квібеку — добув на 10 матчів 13 точок (7 пішло з мінуси), маючи відношення воріт 17:13. 5-тикратний першун ліґи „Канталія" (італійці), „Спарта" і „Вієнна" — додержують кроку нашим змагунам. Польонія і Атени — це дружини слабші.

Напасник СТ України — Васьків, являється найкращим стрільцем провінції і в першенствах ліґи є лідером стрільців, маючи на конті 8 воріт. Нижче подаємо висліди нашої симпатичної одинадцятки:

УКРАЇНА — СПАРТА 3:2

Україна в добрій кондиції, рішуче перемогла Спарту 3:2. Ворота добули для України — Васьків 2, Букенан 1. Це відплатні змагання за першенство Н. Ліґи, перші виграла Україна ідентично — 3:2.

УКРАЇНА — ФАЛЬКОНС, ОТТАВА 10:0!

Перша рунда гор за чашу Квібеку. Україна виступила з американським олімпійцем — Зеноном Сиciv Силиком і розгромила двоцифрівкою Фальконс. Оттава 10:0. Ворота добули: Шило 3, Васьків 3, Букенан 2, Силик 1, Безпалюх 1.

УКРАЇНА — АТЕНИ 3:2

В зустрічі проти греків, Стах Папінський — був героєм дня. „Атени" відобрали на початку сезону обі точки, перемагаючи Україну 1:2. У відплатному матчі греки вдержували до кінця змагань нерішену 2:2, яку шальних ворітгізрй хчищц гі: змінив Палінський після рішальних воріт — 3:2. Ворота: О-Ніль 1, Палінський 2.

УКРАЇНА — ВІЄННА 0:2

Вієнна взяла добрий реванш за весняну прогру 4:1 і перемогла Україну після солідно дефензивної гри 0:2. Австрійці користувались тільки випадами.

ТАБЕЛЯ на 27. 7. 56 р.:

		г.	т.	в.
1.	Україна	10	13	17:13
2.	Вієнна	10	12	26:19
3.	Канталія	8	10	17:10
4.	Спарта	7	8	26:10
5.	Польонія	8	6	17:19
6.	Атени	9	3	11:43

Богдан Прудиус

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Повідомляється членів Т-ва ім. Гончаренка Відд. 204, що піврічні збори відбудуться в суботу, 11 серпня, о год. 8 веч. в залі 334 Іст 14 вул. Контр. комсія здасть звіт за 6 місяців, будуть звіти управи з приходів і розходів. Прохається членів, які звичайно затягають з вкладками по три місяці, щоб вирівняли свої належитості на час, в противнім разі будуть суспендовані. — П. Марко, предс.; І. Крочак, кас.; В. Гасій, секр.; Г. Бакуменко, рек. секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ Відд. 182 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го серпня, о год. 2-ій по пол., в залі парафіяльній, 45-47 Говп Евню, Пассейк, Н. Дж. Проситься всіх членів прийти на збори та вирівняти свої належитості бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — Уряд.

КЛІВЛЕНД, О. — Т-во Запорозька Січ Відд. 251, відбуде *місячні збори зараз по* Сл. Божій в залі церковній 2280 W. 7th., в неділю, 12-го серпня. — В. Козир, предс.; Д. Шмаґала, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла Відд. 102 відбудуться в залі церковній 2280 W. 7th, зараз по Сл. Божій, в неділю, 12 серпня. — М. Декан, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Б-во св. Василія, Відд. 339 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11 серпня, о год. 7-ій веч., в домі Укр. Громади при 3322 Н. Лаворенц вул. Проситься всіх членів місцевих і позамісцевих прибути і вирівняти залеглості. — С. Лупатій.

КЛІВЛЕНД, О.—Збори Т-ва Сокіл, Відд. 336 відбудуться в неділю, 12-го серпня, о год. 1-ій по пол. Проситься членів прийти на збори і вирівняти свої вкладки. Також маємо важні справи до полагодження. — Управа.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — С-во Рож. Пр. Богородиці, Відд. 36 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го серпня, в церковній залі, о год. 4-ій по пол. Проситься членів прийти на означений час бо є багато справ до вирішення і Ювілей нашого Відділу. Довжних членів просимо вирівняти вкладки, рівнож просимо присднувати нових членкинь до С-ва і УНСоюзу. — Е. Ґерула, предс.; М. Шворц, кас.; С. Гунька, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва Січ Відд. 371, відбудуться в п'ятницю, 10-го серпня, о год. 8-ій веч., в Січовій залі при 506 South 18th Ave., Newark, N. J. Прохається членів приносити свої вкладки на збори відділу і платити точно, що місяця. — І. Оверко, предс.; П. Заболоцький, кас.; Ю. Варанюк, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Місячні збори Т-ва ім. Мар. Шашкевича, 94 Відд., відбудуться в суботу, 11-го серпня, о год. 7-ій веч., в залі У. Д. К., 2376 Грейлінґ. Проситься всіх членів прийти на збори, є важні справи до вирішення. — Управа.

ДМИТРО ДАЧІВ, довголітній член Б-ва св. Йосафата, Відд. 217 УНСоюзу в Рачестер, Н. Й., помер 7-го липня 1956 р., проживши 67 літ. Покійний родився в селі Гординя, повіт Самбір, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину і три дочки, Софію, Анну, Марію та сина Йосифа. Похорон відбувся 9-го липня з погреб. заведення до греко-кат. Церкви при участи Родини, Знайомих і членів Б-ва св. Йосафата, відтак на цвинтар Holy Sepulchre. — В. Й. П.!
М. Макуєй, рек. секр.

ОЛЕКСАНДЕР НАСТОСОВСЬКИЙ, довголітній член Т-ва ім. Т. Шевченка Відд. 73 УНСоюзу в Провіденс, Р. Ай., помер 4-го липня 1956 р. Покійний походив з села Боднарівка, пов. Гусятин, Галичина. Полишив в смутку дружину Софію, сина, невістку, 2 внуки і брата. Похорон відбувся 7-го липня при участи родини, приятелів і членів Відділу з катол. церкви св. Михайла на цвинтар св. Анни. — В. П. П.!
Д. Лободяк, секр.

ТАРЗАН, ч. 3714. Чи на смерть?

Залишившися сам із Тарзаном, Міло витягнув огидний ніж із піхви.

Вачачи блиск маніяка в його очах, Тарзан думав про єдину можливу надію. Схиливши голову назад, він видав тужливий крик тварини в пастці.

Таємничий крик позбавив рішучости Міла, і він безжалісно ішов до свого во- рога. — Ніщо вас не врятує тепер! — просичав він.